

Raittiuden Ystävien Toimintakertomus 2018

www.raittiudenystavat.fi

@RYYSTAVAT

<https://fi-fi.facebook.com/RaittiudenYstavat>

www.kannikapina.fi

www.selvinpainkesaan.fi

www.annalapselleraitisjoulu.fi

SISÄLLYSLUETTELO

I YLEISTÄ	1
1.1. Vuoden teema <i>Raittiustyön uudistuminen ja yhteistyö</i>	1
1.2. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö	1
1.3. Yhteistyöverkostot	4
II JÄSENYHTEISÖJEN PALVELEMINEN	9
2.1. Lähtökohdat	9
2.2. <i>Saisinko puheenvuoron</i> -tilaisuudet	9
2.3. Muu yhteistyö jäsenyhdistysten kanssa	11
III KAMPANJAT, PROJEKTIT JA HANKKEET	12
3.1. <i>Selvin päin kesään</i> -kampanja	12
3.2. <i>Minun raittiuteni</i> -dokumenttiprojekti	12
3.3. Vuoden raittiusteko -tunnustus	12
3.4. <i>Raittiuslähettiläs ja Mocktober</i> -kampanja	13
3.5. <i>Anna lapselle raitis joulu</i> -kampanja	13
3.6. <i>PäihteenPää</i> -toiminta	14
IV VIESTINTÄ	16
4.1. <i>raitis.fi</i> -lehti	16
4.2. Verkkotyö	16
4.3. Medianäkyvyys	16
4.4. Muita viestintä- ja tapahtumatoimia	17
4.5. Raittiuden Ystävien toimiston toimintakalenteri	17
V HALLINTO JA TALOUS	21
5.1. Liittovaltuusto ja hallitus	21
5.2. Joutsenon Opisto	22
5.3. Henkilökunta ja toimisto	24
5.4. Talous ja TVS-selvitys	24
5.5. Raittiuspiirit ja paikallisyhdistykset	24
5.6. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja valtakunnalliset jäsenyhdistykset	25
5.7. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä vuonna 2018	25

I YLEISTÄ

1.1. Vuoden teema *Raittiustyön uudistuminen ja yhteistyö*

Raittiuden Ystävät ry (jatkossa RY) on Suomen vanhin raittiuskeskusjärjestö, jonka historia ulottuu vuoteen 1853. Yhdistys on toiminut nykyisellä nimellään vuodesta 1884 lähtien. RY:n toimintaperiaatteiden ja sääntöjen mukaisesti järjestö edistää ajan vaatimuksia seuraten raitista ja tervettä elämäntapaa, vastustaa alkoholijuomien, muiden päihteiden sekä tupakan käyttöä, auttaa päihdeongelmista kärsiviä sekä kasvattaa jäseniään vastuuntuntoisiksi kansalaisiksi. Järjestö toimii lainsäädännön kehittämiseksi niin että lait edistäisivät raittiutta ja päihteetöntä elämää.

Vuoden teemalla korostettiin välttämättömyyttä uudistaa raittiustyötä vastaamaan entistä paremmin nykyajan vaatimuksia sekä löytää erityisesti paikallisessa raittiustoiminnassa yhteistyölle ja vuorovaikutukselle perustuvia kumppanuuksia.

Raittiutta nostettiin esille kohtaavassa toiminnassa erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten parissa sekä mielipidekirjoituksissa, kampanjoissa ja somessa. Pääviestinä olivat maamme yhteinen raitis, turvallinen ja terveellinen tulevaisuus.

1.2. Edunvalvonta ja päihdepoliittinen vaikuttamistyö

Lähtökohtia

Tutkimusten mukaan suurimmat syyt alkoholin kulutuksen ja samalla sen aiheuttamien haittojen nousuun Suomessa ovat olleet alkoholin saatavuuden lisääminen ja hinnan alentaminen. Kokonaiskulutus oli vielä vuonna 1960 noin 3 litraa 100-prosenttista alkoholia jokaista 15 vuotta täyttäneeltä kansalaista kohti. Vuonna 2017 se oli jopa 10,3 litraa, jolloin suomalaiset joivat vuodessa 100-prosenttista viinaa yhteensä noin 50 miljoonaa litraa.¹

Kulutuksen kasvaessa myös alkoholin aiheuttavat haitat nousevat samassa tahdissa. Arvioiden mukaan alkoholi aiheuttaa 40 % henkirikoksista ja 50 % pahoinpitelyistä. Joidenkin selvitysten mukaan jopa 80 % henkirikoksista ja 70 % pahoinpitelyistä tehdään alkoholin vaikutuksen alaisena. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2018 Suomessa oli 19 130 rattijuopumustapausta, jossa oli 8 % nousua edelliseen vuoteen. Vuonna 2017 alkoholin takia menehtyi määrittelytavasta riippuen 1700–3500 kansalaista.²

Uusi alkoholilaki salli 5,5-prosenttisten alkoholijuomien ja ns. limuviinon eli muuten kuin käymisteitse valmistettujen 5,5-prosenttisten alkoholijuomien vähittäismyynnin päivittäistavarakaupassa eli elintarvikeliikkeissä, kioskeilla ja huoltoasemilla. Laki salli myös ravintoloiden ns. happy hour -tarjoukset, anniskeluajan pidentämisen tunnilla aamuneljästä ravintolan omalla ilmoituksella, alkoholijuomien vähittäismyynnin ravintoloista klo 9–21, festivaalien anniskelualueiden väljemmän määrittämisen sekä oluen ja viinin käymisteitse tapahtuvan kotivalmistuksen. Alkot saavat olla jatkossa avoinna arkisin klo 21 asti. Lisäksi on erittäin huolestuttavaa, kun uuden alkoholilain myötä jo 16 vuotta täyttänyt saa anniskella alkoholia ravintolassa, vaikkakin täysi-ikäisen vuorovastaavan valvonnassa. Tämä lisää osaltaan nuorten kiinnostusta alkoholia kohtaan.³

Maamme eduskunnan hyväksyttyä uuden alkoholilain joulukuussa 2017 RY keskittyi korostamaan mediassa ja kansalaiskeskustelussa raittiuden merkitystä kansalaisten valinnoissa. Alkoholilain tultua voimaan osittain tammikuussa ja kokonaisuudessaan maaliskuussa 2018 on RY:ssä seurattu tarkasti uudistuksen aiheuttamia muutoksia.

¹ THL Päihdetilastollinen vuosikirja 2018 <https://bit.ly/2HMnTtU> [29.1.2019].

² THL Päihdetilastollinen vuosikirja 2018 <https://bit.ly/2HMnTtU> [29.1.2019]; Väkivallan vähentäminen Alkoholi ja väkivalta <http://www.vakivallanvahentaminen.fi/fi/index/vakivallanmuotoja/alkoholijavakivalta.html> [29.1.2019]; Rikoksantorjunta.fi Alkoholi ja väkivalta <https://rikoksantorjunta.fi/alkoholi-ja-vakivalta> [29.1.2019]; Tilastokeskus Oikeus https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_oikeusolot.html [29.1.2019].

³ Alkoholilaki <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171102> [23.1.2019].

Poliisin aamuyöllä kello 5–6 tapahtuneiden hälytystehtävien määrä lisääntyi yli 10 %⁴, eikä tavoite alkoholin kulutuksen ohjaamisesta valvottuihin olosuhteisiin, kuten ravintoloihin, ole toteutunut, vaan alkoholia kulutetaan entistä enemmän kodeissa. Lisäksi huumausainerikoksia tuli poliisin tietoon noin yhdeksän prosenttia enemmän kuin vuonna 2017. Näistä suurin osa oli huumausaineen käyttörikoksia. Huumausaineiden käytön lisääntymisestä kertoo myös se, että rattijuopumuksista yhä suurempi osa johtuu huumaavista aineista, ja että huumeista jäävät kiinni yhä nuoremmat.⁵ Näistä syistä johtuen nostimme esille vapaamman alkoholipolitiikan seuraukset tapahtumissa ja kansalaiskeskustelussa keskusjärjestön ja jäsenyhteisöjen toiminnassa eri puolilla maata. Ensisijaisena tuloksena oli päihdekritiikisten kansalaismielitteiden vahvistuminen.⁶

Loppuvuodesta todettiin alkoholin käytön kasvaneen tammi–elokuun 2018 aikana verrattuna vuoden 2017 vastaavaan jaksoon. Alkoholin kokonaiskulutus oli laskenut vuodesta 2008 lähtien, mutta kääntyi lievään nousuun vuoden 2018 aikana.⁷ Asia nostettiin esille RY:n edunvalvonta- ja päihdepoliittisessa vaikuttamistyössä sekä kumppanuus- ja verkostoyhteistyössä, mm. Ehkäisevän päihdetyön verkostossa ja Lasten terveysfoorumissa. Kulutuksen kasvu tulee väijäämättä vaikuttamaan heikentävästi kansalaisten terveyteen ja turvallisuuteen. RY on erityisen huolissaan alkoholinkäytön vaikutuksista käyttäjien lähiympäristössä. Päihdehoitokeskus Kantamon syyskuussa 2018 toteuttaman kyselytutkimuksen mukaan 75 % suomalaisista on kokenut alkoholiin liittyviä ongelmia lähipiirissään, ensisijaisesti perheessä, kaveripiirissä tai työpaikalla.⁸

Alkoholin ulkomaantuonti sai alkoholilain valmistelun yhteydessä perusteettoman painoarvon suhteessa ulkomailta tuotuihin alkoholimääriin. Sitä käytettiin toistuvasti perusteena alkoholin myynnin vapauttamiselle Suomessa, vaikka sen merkitys on vähäinen verrattuna uuden alkoholilain tuomaan muutokseen. Sitä suuremmalla syyllä on huomioitava, että myös vuoden 2018 alkoholijuomien matkustajatuontikyselyjen mukaan alkoholin matkustajatuonti on edelleen vähentynyt.⁹

Suomalaiset matkustajat toivat ulkomailta yhteensä 58 miljoonaa litraa alkoholijuomia syyskuun 2017 ja elokuun 2018 välillä. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna alkoholin matkustajatuonti väheni 11 % 6,7 miljoonaan litraan edellisvuosien vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Määrä on yhä korkea, mutta se pitää suhteuttaa siihen, että suomalaiset juovat vuodessa 100-prosenttista alkoholia yhteensä noin 50 miljoonaa litraa.¹⁰

Matkustajat toivat maahan panimotuotteita 39,6 miljoonaa litraa vuoden 2017 syyskuusta vuoden 2018 elokuuhun kestäneen raportointijakson aikana. Kaikkiaan panimotuotteiden matkustajatuonti väheni 26,5 prosenttia edelliseen 12 kuukauden raportointijaksoon verrattuna. Mietoja viinejä matkustajat toivat 9,4 miljoonaa litraa ja väkeviä alkoholijuomia 7 miljoonaa litraa. Todennäköisesti uuden alkoholilain myötä matkustajatuonti väheni panimotuotteiden ja mietojen viinien osalta, mutta lisääntyi väkevissä alkoholijuomissa.¹¹

Lisäksi THL:n tilaston mukaan alkoholin matkustajatuonti vähentyi jo syyskuun 2016 ja elokuun 2017 välillä. Sataprosenttiseksi alkoholiksi muunnettuna alkoholin matkustajatuonti väheni sinä aikana 13,8 prosentilla 7,5 miljoonaan litraan.

Matkustajatuonti on sinällään vakava asia ja lisää osaltaan alkoholihaittoja, mutta uuden alkoholilain myötä näin laaja kotimaassa tapahtuva myynnin vapauttaminen, hintakilpailu

⁴ Poliisihallitus 1.2.2019 <https://bit.ly/2BeGnxJ> [5.2.2019]; Yle 20.8.2018 *Uusi alkoholilaki lisäsi poliisin mukaan hälytystehtäviä* <https://yle.fi/uutiset/3-10360629> [31.1.2019].

⁵ Poliisihallitus 1.2.2019 <https://bit.ly/2BeGnxJ> [5.2.2019].

⁶ RY Tiedotteet ja kannanotot <https://bit.ly/2F6UEfa> [24.1.2019].

⁷ Alkoholitilastot vuosi 2018 <https://www.valvira.fi/alkoholi/tilastot/alkoholitilastot-vuosi-2018> [29.1.2019].

⁸ Päihdehoitokeskus Kantamo <https://kantamo.fi/tutkimus-alkoholiongelma-lahipiirissa/> [31.1.2019].

⁹ THL Alkoholijuomien matkustajatuontikysely (syyskuu 2017–elokuu 2018) <https://bit.ly/2UuWXAG> [31.1.2019].

¹⁰ THL Alkoholijuomien matkustajatuontikysely (syyskuu 2017–elokuu 2018) <https://bit.ly/2UuWXAG> [31.1.2019]; THL Päihdetilastollinen vuosikirja 2018 <https://bit.ly/2HMnTtU> [29.1.2019].

¹¹ THL Alkoholijuomien matkustajatuontikysely (syyskuu 2017–elokuu 2018) <https://bit.ly/2UuWXAG> [31.1.2019].

ja tuotteiden halpeneminen johtavat entistä enemmän siihen, etteivät alkoholiverotulot riitä jatkossakaan alkoholiperäisten haittojen hoitoon.¹²

Alkoholipolitiikka jakaa kansalaisten mielipiteet

THL:n vuonna 2018 tekemän mielipidekyselyn mukaan 49 % suomalaisista pitää nykyisiä alkoholipoliittisia rajoituksia sopivina. Tiukemman alkoholipolitiikan kannattajia oli 13 % ja nykyistä väljempää alkoholipolitiikkaa halusi 32 % vastaajista. Naisista 19 % toivoi tiukennuksia alkoholipolitiikkaan, kun taas miehillä vastaava osuus oli 7 %. Miehistä väljempää alkoholipolitiikkaa halusi 41 %, kun naisista sitä toivoi 24 %.¹³

THL:n tilastojen mukaan 12–15 % suomalaisesta aikuisväestöstä on raittiita. Raittiiden osuus on kasvanut 2000-luvun aikana erityisesti vuoden 2008 jälkeen. Aikaisempina vuosikymmeninä raittiiden osuuden vähentyessä uusia alkoholinkäyttäjiä tuli ensisijaisesti nuorista sukupolvista, jotka nuoruudessaan oppivat alkoholinkäyttötapaansa alkoholia suosivassa ympäristössä. 1960-luvulta alkaen nämä enemmän alkoholia käyttävät nuoret sukupolvet vanhetessaan aina vähensivät raittiiden osuutta niissä ikäryhmissä, joihin kulloinkin vanhetessaan siirtyivät. Toisaalta myös vanhemmat, aiemmin raittiit henkilöt ryhtyivät niinä vuosikymmeninä käyttämään alkoholia ympärillä olevan yhteiskunnan muuttuessa enemmän alkoholia suosivammaksi. Nämä seikat selittävät pitkälti eläkeläisten nykyistä alkoholinkäyttöä.¹⁴

THL:n *Näin Suomi juo* -raportin haastatellut raittiit mainitsivat kuusi pääsyytä raittiudelleen: elämäntapavalinta, raittiuden edut, alkoholin haitalliset vaikutukset, lähiympäristön vaikutus, terveydentilaan liittyvät syyt ja huoli hallinnan menettämisestä.¹⁵

Eryteisesti nuorten ja seniorikansalaisten puolesta

RY korosti raittiin elämäntavan etuja vapautuneen alkoholinmyynnin keskellä ja puolusti myös alkoholimonopolin säilyttämistä kulutuksen hillitsijänä ja haittojen torjuna. Alkoholilain kokonaisuudistuksen yksiselitteisenä ja kaikkia päätöksiä ohjaavana periaatteena olisi tullut olla alkoholihaittojen vähentäminen. Kaikki lain päivitys- ja uudistustyö olisi tullut tehdä ensisijaisesti kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

RY on huolissaan kaikkien väestö- ja ikäryhmien päihteidenkäytöstä. Huoli korostui vuonna 2018 erityisesti lasten ja nuorten sekä ikääntyneiden osalta. Nuorten raittiutta vahvistaa kaveripiirin päihteettömyys, vanhempien tiukempi kontrolli ja kieltäytyminen päihteiden hankkimisesta nuorille, digitaalisen viestinnän lisääntyminen ja tietoisuus päihdehaitoista. Lisäksi nuoret kokevat, että alkoholia on entistä vaikeampi hankkia, kun alkoholimainonnan ehtoja, alkoholituotteiden ostamisen ikärajavaltontaa ja muita nuoriin kohdistettuja kontrollitoimia on kiristetty. Urheilun ja liikuntaharrastusten vaikutus nuorten päihteidenkäyttöön ei ole yksiselitteinen. Monet erityisesti joukkuelajeja ahkerastikin harrastavat saattavat käyttää runsaastikin alkoholia. Lisäksi nikotiinituotteista erityisesti nuuska on saavuttanut uutta suosiota nuorten parissa.¹⁶

Kouluterveyskysely 2017 osoitti nuorten alkoholikulutuksen laskun pysähtyneen ja nuorten päihteidenkäytön polarisoituvan entisestään. Suurin osa alaikäisistä on yhä raittiita, mutta erityisesti masennus, ongelmat perheessä ja heikko sosioekonominen asema altistavat edelleen humalajuomiselle. Lisäksi nuorten asenne nuuskaa ja kannabista kohtaan ei ole yhtä torjuva kuin alkoholia kohtaan.¹⁷ Pian 20 vuoden ajan

¹² THL Alkoholijuomien matkustajatuonti <http://bit.ly/1tq1JBv> [24.1.2018]; RY:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseen alkoholilain ja siihen liittyviin majoitus- ja ravitsemustoiminnasta annettuihin lakeihin <http://bit.ly/2F7fRpr> [23.1.2018].

¹³ THL Alkoholipoliittiset mielipiteet 2018 <https://bit.ly/2S1wNZl> [31.1.2019].

¹⁴ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2CQgl3W> [31.1.2019].

¹⁵ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2CQgl3W> [31.1.2019].

¹⁶ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2CQgl3W> [31.1.2019].

¹⁷ THL Kouluterveyskysely 2017 Indikaattori Raittius <http://bit.ly/2DC0Grf> [23.1.2018]; Nuorten terveystapatutkimus 2017 <https://bit.ly/2S7JSzN> [30.1.2019]; Nuorten päihteiden käyttö Suomessa 1995–2015

jatkunutta nuorten raitistumiskehitystä ei saa vaarantaa millään tavalla. RY toimii nuorten puolesta erityisesti Kännikapina-toiminnassa ja some-työssä sekä aloitti vuonna 2018 neuvottelut ns. Islannin mallina -tunnetun nuorten raitistumista edistävän kehityshankkeen toteuttamisesta suomalaisessa pienessä tai keskisuuressa kaupungissa.¹⁸

Eläkeläisten alkoholinkäyttö on kasvanut koko 2000-luvun ajan kaikilla käyttöä selvittävillä mittareilla. Ikääntyneiden naisten ja miesten väliset erot alkoholikäytössä ovat kaventuneet merkittävästi, kun naisten kuluttama alkoholin määrä on kasvanut. Samassa ikääntyneiden kokemat sosiaaliset ja terveydelliset haitat ovat kasvaneet. Esimerkiksi alkoholiperäisten sairauksien, ensisijaisesti maksasairauksien, määrä on kasvanut 2000-luvulla 50 % yli 60-vuotiaiden keskuudessa. Kulutuksen kasvua selittää osittain se, että tämän päivän eläkeläiset ovat aloittaneet alkoholinkulutuksen keskioluen vapautuessa vuonna 1969 ja tottuneet aikaisempiin sukupolviin verrattuna korkeampiin kulutusmääriin. Näin he ovat ”tuoneet” kulutustasot mukanaan korkeampiin ikävuosiin, eivätkä ole juurikaan lisänneet tai vähentäneet kulutusta keski-ikänsä vaiheestaan.¹⁹

RY julkaisi kahdeksan tiedotetta ja kannanottoa toimintavuoden aikana. Ne liittyivät pääasiassa uuteen alkoholilakiin, alkoholin myyntimonopolin purkamiseen, Vuoden raittiusteko -tunnustukseen sekä RY:n pääviestintäkampanjoihin *Selvin päin kesään* ja *Anna lapselle raitis joulua*. Lisäksi RY teki vuoden aikana edunvalvontaa tukevaa viestintäyhteistyötä mm. Suomen Päihderiippuvaiset ry:n kanssa sekä julkaisi Lasten terveysfoorumin yhteistyössä lasten terveyden puolesta kantaaottavan blogikirjoituksen Syöpäjärjestöjen terveyden edistämisen asiantuntijan Taina Kankaan kanssa.²⁰

Jäsenyhdistyksiä kannustettiin jäsen- ja uutiskirjeissä, vierailuissa, tapaamisissa, kokouksissa, verkkosivuilla ja somessa paikalliseen ja alueelliseen vaikuttamiseen. Lisäksi yhdistykset kertoivat kuulumisistaan vuoden aikana neljä kertaa ilmestyneessä raitis.fi-järjestölehdessä.²¹ RY osallistui vuoden 2018 aikana myös Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston kannanottoihin, kampanjoihin ja vaikuttamistilaisuuksiin. Yhteistyöllä vahvistettiin päättäjä- ja kansalaiskeskustelussa kriittistä suhtautumista alkoholin ja muiden päihteiden myyntiin ja saatavuuteen.

Asiantuntija Emilia Laineen ollessa toimintavuoden opintovapaalla kohdennettiin toimintaa päättäjätapaamisten sijaan syvempään kansalaisvaikuttamiseen. Muutoksen myötä järjestettiin yhdeksän *Saisinko puheenvuoron* -tilaisuutta eri puolilla Suomea. Niissä kuultiin kansalaisten huolta ja kysymyksiä uuteen alkoholilakiin ja päihdetilanteisiin liittyen. Samalla jaoimme tietoa päihteistä ja vinkkejä avunsaantimahdollisuuksista sekä saimme palautetta toiminnastamme. Tapahtumissa kohtaamiemme ihmisten tietämys kasvoi päihteiden vaikutuksista ja päihteisiin liittyvistä haitoista. Osallistujat kokivat pääsääntöisesti toiminnan vahvistaneen heidän tietämystään ja kykyään tehdä terveellisempiä valintoja.

Toimintavuoden myötä kohdensimme toimintaamme entisestään kohtaavaan työhön nuorten ja eläkeläisten parissa. Vuoden aikana selvisi myös, ettei maahanmuuttajanuorille järjestetä kattavasti ehkäisevän päihdetyön toimintoja. RY panostaa myös tähän tulevana vuosina. Lisäksi seuraamme jatkossa erityisesti alkoholilain vaikutuksia sekä päihteisiin liittyvien asenteiden ja ratkaisujen sekä vuoden 2019 aikana järjestettävien vaalien vaikutusta sosiaalipalvelujen uudistukseen ja maakuntauudistukseen. Osana vuoden vaikuttamis- ja edunvalvontatyötä RY antoi lausuntonsa tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä.²²

ESPAD-tutkimusten tulokset <https://bit.ly/2MFWB7w> [30.1.2019]; *Alkoholin hankkimiseen ei itse tarvitse edes tehdä aloitetta* <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005978552.html> [30.1.2019].

¹⁸ Yle *Islannin ihme: Nuorille maistuu oluen sijaan urheilu* <https://yle.fi/uutiset/3-9475299> [29.1.2019]; The Atlantic <https://bit.ly/2jEQ7JI> [29.1.2019].

¹⁹ THL *Näin Suomi juo* -raportti <https://bit.ly/2CQgl3W> [29.1.2019].

²⁰ LTF Annetaan lapsille ja nuorille turvallinen ja onnistunut kesäloma <https://bit.ly/2MHe0wG> [31.1.2019].

²¹ raitis.fi-järjestölehti <http://raitis.fi/raittiudenystavat2/raitis-fi-lehti/> [30.1.2018].

²² RY:n lausunto tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän mietinnöstä <https://bit.ly/2DXNtIM> [7.2.2019].

1.3. Yhteistyöverkostot

RY osallistui aktiivisesti erityisesti ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston (jatkossa EPT-verkosto) ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n työryhmiin, tapaamisiin, koulutuksiin ja tapahtumiin. Lisäksi Raittiuden Ystävillä oli edustaja Maito ja terveys ry:n, OK Siviksen (ent. OK-opintokeskus) ja VAK ry:n (ent. Vapaan Alkoholistihuollon Kannatusyhdistyksen) hallituksissa sekä edustajat Joutsenon Opiston johtokunnassa/hallituksessa.

EPT-verkosto

RY on mukana EPT-verkostossa²³, johon kuuluu 49 päihdetyötä tekevää tai sitä toiminnassaan esillä pitävää valtakunnallista järjestöä. Vuonna 2012 perustettu verkosto edistää ehkäisevästä työstä säädetyn lain tunnettuutta ja tukee sen toteutumista, lisää kansalaisten ja päättäjien tietoa päihdehaitoista, tukee sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamista ja korostaa hyvinvointinäkökulmaa julkisessa keskustelussa ja mediaulostuloissa. Verkosto toimii aktiivisesti kansanterveyden ja hyvinvoinnin puolesta päihde- ja pelihaittoja ehkäisten ja vähentäen. Verkoston koordinaatioyksikkö sijaitsee Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:ssä (jatkossa EHYT ry).

RY oli toimintavuoden aikana mukana kaikissa verkoston työmuodoissa (kampanjat, koulutukset, vaikuttamistoiminta, yhteiskehittäminen ja työryhmät). Osallistuimme verkoston kampanjoihin *Tipaton tammikuu*²⁴ ja *#kaikkienkaupunki*²⁵ sekä *Ehkäisevän päihdetyön viikkoon*²⁶ (v. 2018 teemana oli *Nuoret ja nuuska*). Koulutuksen osalta olimme mukana Päihdepäivillä. Viimeksi mainitussa tehtiin yleisöennätys, kun tapahtumassa vieraili kolmen päivän aikana 1400 henkilöä. Tapahtumassa järjestettiin ensimmäistä kertaa avaustilaisuutena päättäjätapaaminen teemalla nuorten hyvinvointi. Vieraana oli mm. Islannin ehkäisevän työn mallin ideoinut yhdysvaltalainen professori Harvey Milkman. Esityksen myötä RY alkoi valmistella Islannin mallin toteutusta pienessä tai keskisuurissa suomalaisissa kaupungeissa yhteistyössä EHYT ry:n ja Erkki Poikosen säätiön kanssa.

Olimme mukana verkoston vaikuttamistoiminnassa (erityisesti lausunnot, vaalivaikuttaminen ja mielipidekirjoitukset), yhteiskehittämisessä (strategiavalmistelu, hankevalmistelu ja puheenjohtajiston toiminta) ja operatiivisessa toiminnassa (puheenjohtajana työryhmässä, järjestöjohtajana yhteiskehittämisessä, viestijänä kampanjoissa ja allekirjoittajana lausunnossa). Esimerkkinä vaikuttamistyöstä mainittakoon Ehkäisevän päihdetyön viikko, jolloin RY jakoi *Vuoden raittiusteko 2018* -tunnustuksen, ja jolloin yhteistyö oli muutenkin laajaa mm. järjestöjen, aluehallintovirastojen ja muiden yhteistyökumppaneiden, kuten Olympiakomitean ja Hammaslääkäriliiton kanssa. Viikon materiaalia tuotettiin lisäksi mm. Hydraulic Press Channel -kanavan ja rap-artisti Ville Nurmisen kanssa. RY:n raittiuselämyksenä Joni Villanen ohjasi Nurmisen Päihdeet-kappaleen videon, joka julkaistiin EPT-viikon kanavien lisäksi myös Ville Nurmisen Spotify-kanavalla tavoittaen uutta kohderyhmää.

Marraskuussa toteutettiin Helsingissä laajasti näkyvyyttä saanut *#kaikkienkaupunki*-kampanja yhteistyössä HKL:n, HSL:n ja mainostoimisto Mändagin kanssa. Kampanjan tavoite oli mm. inhimillinen kohtaaminen sekä yleisen asukasturvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen. Kampanjaan kuului yleisökilpailu, laaja somenäkyvyys sekä ulkomainonta julkisissa liikennevälineissä. Kampanjan laajuus ja näkyvyys perustuivat mittavalle yhteistyökumppaneiden ja mainostoimistojen pro bono -tuelle.

Verkoston työssä korostui vuonna 2018 myös alkoholilain kokonaisuudistuksen kriittinen seuranta, viestintäkampanjat sekä vaali- ja strategiatyö. Verkoston uusi strategia 2019–2020 valmistui toimintavuoden lopussa. Tipattoman tammikuun teemana oli ”tissuttelu” ja kampanja kohdennettiin erityisesti keski-ikäisille kaupunkilaisille. Näyttelijä

²³ Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto <http://www.ept-verkosto.fi> [31.1.2019].

²⁴ Tipaton tammikuu -kampanja <https://www.tipaton.fi> [6.3.2019].

²⁵ *#kaikkienkaupunki*-kampanja <http://www.ept-verkosto.fi/kaikkienkaupunki/> [6.3.2019].

²⁶ EPT-viikko 2018 <https://www.ept-verkosto.fi/ept-viikko/kampanjamateriaali-2018/> [6.3.2019].

Jaana Saarinen esitti fiktiivistä hahmoa videoblogissa, jossa julkaistiin viisi vlogi-julkaisua. Kampanjan tissuttelua käsittelevä videospotti sai Yleltä spottiaikaa viikolla 1 ja esitettiin yhdeksän kertaa saaden 1 200 000 katsojaa. Kantar TNS -gallupin mukaan alkoholia käyttävistä kansalaisista 11 % vietti Tipattoman tammikuun vuonna 2018. Luku on vähemmän kuin vuonna 2017, jolloin vastaava luku oli 16 %. Mediassa alkoholilain uudistuksen saama huomio vähensi Tipattoman tammikuun mediajulkisuutta.

Verkoston päälinjoista päättävä järjestöjohtajien kokous pidettiin kaksi kertaa toimintavuoden aikana. RY:n toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa edusti RY:tä kokouksissa. Kailasmaa toimi myös EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmän puheenjohtajana yhdessä Suomen ASH:n toiminnanjohtajan Mervi Haran kanssa. Työryhmä loi ja mahdollisti verkostolle uusia näkyvyyksiä ja vaikuttamistyön yhteyksiä. Työryhmän tehtävänä olivat erityisesti kampanjat, tapahtumat ja mediayhteydet. Kailasmaa osallistui lisäksi verkoston vaikuttamisviestintään keskittyneen sparrausryhmään.

Verkoston puheenjohtaja Teemu Tiensuu (Sininauhaliitto) ja lastensuojelutyöryhmän puheenjohtaja Pia Sundell (Bvf) edustivat verkostoa ministeri Saarikon alkoholilain kokonaisuudistuksen seurannan ALKU-foorumissa korostaen lapsi- ja perhenäkökulmaa. Lainsäädäntöön liittyvässä vaikuttamisviestinnässä keskityttiin myös alkoholijuomien etiketterikintöihin ja alkoholin myyntimonopolin hyötyihin. Verkosto antoi lausunnot asiakasmaksulaista, asiakas- ja potilaslaista sekä asiakirjaluonnoksesta "Turvallisuutta kaikkialla – paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset".

Kailasmaa toimi myös vuonna 2016 perustetussa EPT-verkoston puheenjohtajistossa, jota johtaa verkoston puheenjohtaja, Sininauhaliiton toiminnanjohtaja Teemu Tiensuu. Puheenjohtajisto on koottu verkoston työryhmien puheenjohtajista. Puheenjohtajiston työ koostui vuoden aikana muun muassa verkoston operatiivisesta johtamisesta, työryhmien työn koordinoinnista, lausuntojen laatimisesta ja strategian valmistelusta. Verkoston puheenjohtajistosta ja vaikuttamisviestinnän asiantuntijoista koottu vaalityöryhmä kokosi tulevien vaalien linjaukset. Verkoston eduskuntavaaliteemat julkaistiin kesällä 2018 ja eduskuntavaaliviestintä sekä päättäjätapaamiset aloitettiin syksyllä 2018. Vaaleissa kärkiviesteinä ovat erityisesti lapsivaikutusten seuranta. Mahdollisissa maakuntavaaleissa vaikutetaan erityisesti ehkäisevän työn asemaan uusissa rakenteissa.

Vuoden 2018 aikana EPT-verkoston toiminta oli kaiken kaikkiaan erittäin vilkasta ja sisälsi paljon uusia avauksia. Uutta yhteistyötä rakennettiin esimerkiksi lastensuojelutoimijoiden, liikennelaitosten, taiteilijayhteisöjen ja kansainvälisten tahojen kanssa. Verkoston jäsenten aktiivisuus ja laaja-alainen osaaminen ovat tehneet verkostosta houkuttelevan ja sen myötä verkoston jäsenmäärä kasvoi myös vuonna 2018. Verkoston uusi strategia vahvistaa ja rakentaa entisestään ehkäisevän työn järjestöjen yhteistyötä niin, että se saa tulevaisuudessa yhä näkyvämmän aseman ja aitoja vaikuttamisen mahdollisuuksia yksilöiden ja yhteisöiden elämässä sekä ympäröivässä yhteiskunnassa.

Päihteen pelikenttä -verkosto

Päihteen pelikenttä -verkosto keskittyi toimintavuonna tulevien vuosien strategian suunnitteluun ja seurasi urheilun/liikunnan yhteydessä päihteistä käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Verkostossa kannettiin huolta erityisesti nuuskan suosiosta eri urheilulajien parissa. Lisäksi verkosto perehtyi Suomen Olympiakomitean ehkäisevään päihdetyöhön ja FYFA-hanke²⁷ (Focus on Youth, Football and Alcohol), joka kuuluu EU:n kolmanteen terveysohjelmaan. Hankkeen tavoitteena on vähentää nuorten humalajuomista ja löytää

eurooppalaisille urheiluseuroille ohjeistusta päihdekasvatukseen ja toimintatapoja alkoholihaittojen vähentämiseksi. Eurocare koordinoi hanketta ja EHYT edustaa Suomea siinä. Verkostossa ovat mukana RY:n lisäksi A-klinikkaääitiö, Alkoholiohjelma, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Music Against Drugs ry, Suomen Olympiakomitea, Syöpäjärjestöt sekä THL.

²⁷ Focus on Youth, Football & Alcohol <https://www.fyfaproject.eu> [14.2.2019].

Ehkäpä-verkosto ja Preventiimi

RY ei osallistunut työntekijäresurssien vuoksi ja kustannussyistä Ehkäpä-verkoston ja Preventiimin tapaamisiin vuonna 2018. Humanistisen ammattikorkeakoulun hallinnoiman Nuorisolan ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskus Preventiimin toiminta päättyi vuoden 2018 lopussa. Vuodesta 2018 osaamiskeskustoimintaa jatkaa Vahvistamo²⁸, jossa toimijoina ovat Suomen Mielenterveysseura ry, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry ja Nuorten mielenterveysseura Yeesi ry.

Lasten terveysfoorumi

RY on jäsen Lasten terveysfoorumeissa (jatkossa LTF), joka tukee ammattikasvattajia, terveystyötä tekeviä ja muita lasten kanssa toimivia. Verkoston vahvuutena on nopea reagointi ajankohtaisiin lasten ja nuorten terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin asioihin. LTF seuraa aktiivisesti tapahtumia, vastaanottaa viestejä eri tahoilta ja tekee niiden pohjalta toimenpiteitä asioiden esiin nostamiseksi. LTF:ssa toimii 25 jäsenjärjestöä ja neuvoa antavaa tukijäsentä. Foorumin päätapahtumana järjestettiin *Lasten terveyskäräjät* teemalla *Terveellinen elinympäristö – lapsen oikeus*.²⁹ Toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa edusti RY:tä verkostossa ja kirjoitti osana LTF:n blogia Syöpäyhdistysten terveyden edistämisen asiantuntijan Taina Kankaan kanssa 1.6. mielipidekirjoituksen *Annetaan lapsille ja nuorille turvallinen ja onnistunut kesäloma*.³⁰

Foorumin tavoitteena on:

- edistää lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta alan ammattilaisten kanssa
- kannustaa kaikkia aikuisia toimimaan myönteisenä mallina lapsille ja nuorille
- vaikuttaa päättäjiin, ottaa kantaa ja toimia yhteistyössä alan tutkimuslaitosten kanssa
- järjestää tapahtumia, joissa lapsen ja nuoren ääni tulee kuulluksi.

*NordAN (Nordiskt Alkohol- och Narkotikapolitiskt samarbete)*³¹

NordAN on vuonna 2000 perustettu verkosto, joka koostuu kansalaisjärjestöistä ja vapaaehtoistoimijoista. Kaikkia toimijoita yhdistää pyrkimys vähentää yhteiskunnassaan alkoholin ja muiden huumeiden käyttöä sekä kulutusta rajoittavan alkoholi- ja huume politiikan kannattaminen. Toimijoita yhdistää myös se, että ne eivät saa taloudellista tukea alkoholiteollisuudelta. NordANissa on jäseninä noin 90 kansalaisjärjestöä Pohjoismaista ja Baltian maista. RY on ollut mukana verkoston perustamisesta lähtien. Tiukasta taloustilanteesta johtuen RY ei kyennyt lähettämään edustajaa NordAN konferenssiin vuonna 2018.

Nordiska Godtemplarrådet (NGR)

NGR on pohjoismaisten raittiusjärjestöjen yhteistyöelin, joka järjestää mm. vuosittain pidettävät kehittämispäivät ja julkaisee sähköistä *Nordglob*-uutiskirjettä. Tiukasta taloustilanteesta johtuen RY ei kyennyt lähettämään edustajaa NGR:n tilaisuuksiin vuonna 2018.

Seurantaloasiain neuvottelukunta

Neuvottelukunta³² on seurantaloja omistavien yhdistysten keskusjärjestöjen perustama yhteistyöelin, jossa ovat mukana myös opetusministeriön, ympäristöministeriön ja Museoviraston sekä Kuntaliiton edustajat. Neuvottelukunnan tarkoituksena on kehittää

²⁸ Vahvistamo <https://vahvistamo.fi/yhteystiedot/> [31.1.2019].

²⁹ Lasten terveyskäräjät 2018 <https://www.facebook.com/events/1548028082010637/> [31.1.2019].

³⁰ LTF:n blogi *Annetaan lapsille ja nuorille turvallinen ja onnistunut kesäloma*. <https://bit.ly/2MHe0wG> [31.1.2019].

³¹ Nordic Alcohol and Drug Policy Network <http://nordan.org> [24.1.2018].

³² Seurantaloasiain neuvottelukunta

<http://www.suomenkotiseutuliitto.fi/seurantaloavustukset/seurantaloasiain-neuvottelukunta> [24.1.2018].

seurantaloja omistavien yhteisöjen, valtionhallinnon ja kunnallishallinnon yhteistyötä seurantaloiden toimintaedellytysten parantamiseksi. Neuvottelukunnan tehtävänä on myös laatia vuosittain seurantaloiden korjausavustuksia koskeva jakoesitys Suomen Kotiseutuliitolle.

Neuvottelukunnan tehtävänä on myös seurantaloihin liittyvän toiminnan yleinen edistäminen sekä näiden talojen rakennustaiteellisesti, teknisesti ja ympäristökulttuurin kannalta korkeatasoisen korjaamisen ohjaaminen. Lisäksi neuvottelukunta edistää talojen kehittämistä paikallisen harrastustoiminnan ja kanssakäymisen keskuksina. RY:n järjestö- ja talouspäällikkö Kirsi Poikonen on neuvottelukunnan jäsen.

II JÄSENYHTEISÖJEN PALVELEMINEN

2.1. Lähtökohdat

RY toimii keskusliittona kolmelle jäsenliitolle (Raittiuden Ystävien urheiluliitto RYUL ry, Sinuli ry ja Kristillinen terveys- ja raittiusjärjestö KTR ry), yhdeksälle raittiuspiirille ja 39 paikallisyhdistykselle.

RY:n paikalliset raittiusyhdistykset ja raittiuskeskukset kuuluvat piireihin, joista useimmat toimivat sääntöjensä mukaan paikallisyhdistysten alueellisina yhdyseliminä. Osa piireistä järjestää myös omaa, yhdistysten ulkopuolisille henkilöille suunnattua toimintaa.

RY tukee paikallisten raittiusyhdistysten ja piirien toimintaa ja tapahtumia yksilöityjen anomusten perusteella. Vuonna 2018 Raittiuden Ystävät myönsi pieniä toiminta-avustuksia 22 jäsenyhteisölleen (paikallisyhdistyksiä ja piirejä), yhteensä 6.909,74€, josta oli 29.1.2019 mennessä selvitetty ja maksettu 5.059,96€. Muilta osin piirit ja paikalliset raittiusyhdistykset toimivat joko kunnilta saamiensa yksittäisten avustusten tai omarahoituksen varassa.

Yhdistykset hankkivat omarahoitusta pääasiassa järjestämällä erilaisia tilaisuuksia, kuten kirpputoreja, toritapahtumia yms. sekä myymällä omia tuotteitaan ja palveluitaan, kuten esim. leivonnaisia, käsityötuotteita jne. Paikallisyhdistykset ja piirit ovat ottaneet myyntiinsä myös keskusjärjestön tuotteita, esimerkiksi surunvälitteluadresseja. Yhdistysten edustajat kirjoittivat aktiivisesti myös raitis.fi-järjestölehteen, jonka *Kentältä kuuluu* -osio on varattu erityisesti jäsenyhteisöjen kuulumisille.

Keskusjärjestön työntekijät osallistuivat mahdolluuksiensa mukaan jäsenyhteisöjen toimintaan ja antoivat tilaisuuksien suunnittelu- ja toteuttamisapua. RY:n toimisto lähetti jäsenyhteisöilleen vuonna 2018 kolme jäsenkirjettä kirjeitse ja 11 sähköistä uutiskirjettä. Kirjeissä informoitiin ajankohtaisista raittius- ja ehkäisevän päihdetyön toiminta-, osallistumis- ja rahoitusmahdollisuuksista, kuten *Leader*-toiminnasta³³ sekä innostettiin RY:n pitkäntähtäimen suunnitelman mukaisesti toiminnan tehostamiseen. Tavoitteena oli rohkaista jäsenyhteisöjä tulemaan mukaan yhteistyöhön RY:n kanssa ja saavuttamaan entistä merkittävämpää vaikutusta yhteiskunnan yleiseen mielipiteeseen, kasvattamaan jäsenmääräänsä sekä vahvistamaan jäsenyhteisöjen paikallisia ja alueellisia vaikutusmahdollisuuksia.

RY:n jäsenyhdistyksillä on mahdollisuus kuvata toimintaansa ja ilmoittaa ajankohtaisista kuulumisista raitis.fi-lehdessä, RY:n verkkosivuilla ja vuoden aikana 11 kertaa lähetetyssä sähköisessä uutiskirjeessä.

Yhdistykset järjestivät vuoden kuluessa erilaisia raittius- ja ehkäisevän päihdetyön tilaisuuksia ja tapahtumia, jotka olivat suunnattu yhdistysten ulkopuolisille henkilöille. Monet yhdistykset olivat mukana *Selvin päin kesään* ja *Anna lapselle raitis joulun* -kampanjoissa levittämällä kampanjajulistetta omilla paikkakunnillaan. Raittiusyhdistykset ja -piirit tavoittivat vuonna 2018 erilaisiin toimintoihinsa yhteensä 82 137 osanottajaa (2.4.2019 mennessä saapuneiden vuosikertomusten mukaan).

2.2. *Saisinko puheenvuoron* -tilaisuudet

Kohtaavan ja vaikuttavan kansalaistoiminnan tehostamiseksi järjestettiin yhteistyössä RY:n jäsenyhdistysten kanssa yhdeksän *Saisinko puheenvuoron* -tilaisuutta eri puolilla maata. Tilaisuuksia ei mainittu vuoden toimintasuunnitelmassa, mutta vuoden alkupuolella voimaan tulleesta alkoholilaista ja henkilöresursseissa tapahtuneista muutoksista johtuen panostettiin kansalaiskeskustelun aktivoimiseen sekä kansalaisten alkoholia ja muita päihteitä kohtaan kokemien huolenaiheiden kuulemiseen. Keskustelu- ja luentotilaisuuksina järjestetyt tapahtumat olivat myös tehokas tapa aktivoida jäsenyhdistysten toimintaa ja tehostaa yhteistyötä niiden kanssa.

³³ Leader-toiminta <https://www.leadersuomi.fi/fi/> [31.1.2019].

Saisinko puheenvuoron -tilaisuuksia järjestettiin 9 kappaletta vuonna 2018 seuraavasti:

- 5.4. Salo (kaupungintalo), 60 osallistujaa, yhteistyössä Salon Raittiusyhdistys, alustajina RY:n puheenjohtaja Martti Vastamäki ja Lounais-Suomen poliisilaitoksen ylikonstaapeli Janne Aro-Heinilä, juontajana Marko Kailasmaa.
- 26.4. Lappeenranta (Saga Torilinna -palvelutalo), 30 osallistujaa, yhteistyössä Raittiusyhdistys Yritys II, alustajina RY:n emerituspuheenjohtaja Jaakko Nikula ja toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa (myös juontajana).
- 2.5. Lahti (Monitoimikeskus Takatasku), tarkempi otsikko: *Mitä kuuluu hyvään ja terveelliseen elämään?*, 40 osallistujaa, yhteistyössä Raittiusyhdistys Säde I ja Päijät-Hämeen Raittiuspiiri, panelisteina lääkäri Antero Helanterä, Monitoimikeskus Takataskun toiminnanjohtaja Olli Kopo, Raittiusyhdistys Säde I:n puheenjohtaja Timo Räihä, Päijät-Hämeen Liikunta ja Urheilu ry:n liikuntaneuvoja Sanna Saarinen-Tokko, erityisesti yksinäisyys-aiheesta Päijät-Hämeen Raittiuspiirin ja Raittiusyhdistys Säteen sihteeri Anni Siivonen sekä Raittiuden Ystävät ry:n toiminnanjohtaja ja paneelin vetäjä Marko Kailasmaa.
- 28.5. Ilmajoki (Jaakko Ilkan -yläkoulu); yhteistyössä Raittiusyhdistys Kevään Toivo; kaikissa koulun luokissa pidettiin samaan aikaan raittiusaiheinen oppitunti, jolloin esitettiin Ilmajoen nuorisotoimen *Päihdeputki – Sun valinta* -video³⁴, jonka toteuttivat Ilmajoen kunta ja nuorisotoimi, JIK-peruspalveluliikelaitoskuntayhtymä, Lions Club Ilmajoki Viljat, MLL Ilmajoki ja Sedu Education Oy. Matti Järviharju oli luokissa haastateltavana ja kertomassa raittiudesta.
- 4.6. Iisalmi (Iisalmen uimahalli); tarkempi otsikko: *Nyt puhutaan päihteistä, hoidosta ja toipumisesta*; 12 osallistujaa; yhteistyössä Iisalmen Raittiusseura Sarastus; alustajina psykologi Risto Nieminen ja päihdepsykiatri Antti Loimalahti; tilaisuuden juontajana Kirsi Poikonen.
- 14.7. Töysä (LuoMusa-tapahtumassa/Valtakunnallisissa Raittiusjuhliissa Klaus ja Ritva Lavilan tilalla); 100 osallistujaa; yhteistyössä Töysän Raittiusyhdistys, Pohjanmaan Raittiuspiiri ja LuoMusa-tapahtuma; alustajina yrittäjä, RY:n liittovaltuuston varapuheenjohtaja ja hallituksen jäsen Matti Järviharju; perhe- ja päihdeterapeutti Riitta Koivula; opetusneuvos Ritva Sorila ja tilaisuuden juontajana toiminut Sinulin puheenjohtaja Sari Uusi-Kokko.
- 13.9. Harjavalta (Harjavallan seurakuntatalo); 12 osallistujaa; yhteistyössä Harjavallan Raittiusyhdistys; alustajina psykiatrinen sairaanhoitaja Helena Riihimaa päihdetilanteesta Harjavallassa ja Satakunnassa sekä Marko Kailasmaa aiheesta *Päihkeitä vai terveyttä – mihin Suomi menet?* Kailasmaa toimi myös tilaisuuden juontajana.
- 30.9. Turku (Raittiusyhdistys Taimi II:n tilat, Varsinais-Suomen Raittiuspiirin 130-vuotisjuhla); 30 osallistujaa; yhteistyössä Raittiusyhdistys Taimi II ja Varsinais-Suomen Raittiuspiiri; alustajina kansanedustaja Ilkka Kanerva ja puheenjohtaja Martti Vastamäki.
- 4.10. Uusikaupunki (Viikaisten alakoulu-lukio); 20 osallistujaa; yhteistyössä Raittiusseura Kasvi I; alustajina Martti Vastamäki, yläkoulun ja ammattikoulun oppilaskuraattorit sekä päihdeklinikan ja poliisin edustajat; juontajana Raittiusseura Kasvi I:n puheenjohtaja Aarne Helminen.

Osallistujapalautteiden mukaan *Saisinko puheenvuoron* -tilaisuuksien osanottajat saivat lisätietoja alkoholista, muista päihteistä sekä vallitsevista päihdeolosuhteista, erityisesti uudesta alkoholilaista. Lisäksi osallistujat kokivat saaneensa tukea raittiuden ylläpitämiseen ja siihen pyrkimiseen sekä merkittävästi sosiaalisesti saman henkistä seuraa ja tukea

³⁴ *Päihdeputki – Sun valinta* -video YouTube-kanavassa <https://www.youtube.com/watch?v=YviC8UpTtbA> [5.2.2019].

syrjäytymisen ja yksinäisyyden estämiseen. Osa järjestäjäyhdistyksistä sai tilaisuuksista myös uusia jäseniä.

2.3. Muu yhteistyö jäsenyhdistysten kanssa

Lisäksi RY järjesti yhteistyössä Ilmajoella toimivan Raittiusyhdistys Kevään Toivon kanssa seuraavat tilaisuudet vuoden 2018 aikana:

- 6.–8.8. Lasten ja varhaisteinien Puuhaleiri Kalajaisten leirikeskuksessa Ilmajoella. Leiri kokonaisuudessaan oli RY:n järjestämä, jossa toimijana oli Raittiusyhdistys Kevään Toivo ry. Osaltaan toteutuksessa oli mukana myös Ilmajoen 4H ja kustannuksiin osallistui myös Ilmajoen kunta antamalla leirialueen kustannuksitta (1100€) ja leiriläisille palkinnot. Leiristä julkaistiin lehti-ilmoitus ja tehtiin kaksi haastattelua. Leiri vaikutti merkittävästi myös vanhempiin ja isovanhempiin, jotka vierailivat toisen leiripäivän illalla Kalajaisissa. Myös toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa vieraili leirillä. Lastenleiriä on toivottu myös kesälle 2019.
- 6.9. Ilmajoen yläasteen 8.-luokkalaisten (140 oppilasta) kalapäivä, jossa oli oppiaineena ja näytöksenä onginta, syötin laitto, kalan koukusta ottaminen ja kalan käsittely. Tapahtumapaikkana oli Kyrönjoen rantapuisto eli ns. musiikkijuhlien ranta Ilmajoella. Lisäksi tilaisuuden rahoittajana oli Etelä-Pohjanmaan kalastusalue ja sen toiminnanjohtaja opasti kalankäsittelyyn. Lisäksi avustamassa oli Ilmajoen kalastusseura. Kalapäivästä tehtiin lehtikirjoitus ja myös ohikulkijat poikkesivat puheilla.
- 8.12. Palkintojenjakotilaisuus: Ilmajoen raitis tyttö ja poika sekä maakunnallinen *Vuoden raittiusteko 2018* -tunnustus Ilmajoen nuorisotoimelle *Päihdeputki – Sun valinta* -videosta³⁵. Tilaisuudessa puhuivat Ilmajoen kunnanjohtaja Seppo Pirttikoski, rikoskonstaapeli Piia Kattelus ja Ilmajoen seurakunnan vt. kirkkoherra Jani Latva-Nikkola.

Puheenjohtaja Martti Vastamäki toteutti RY:n ja Raittiusseura Kuusiston Keko ry:n esittelypisteen Lasten Kaarina -tapahtumassa 1.9.2018 Kaarinan kirkolla. Raittiustoimijoiden ständillä vieraili 104 osanottajaa, joista puolet oli lapsia. He saivat pisteeltä mm. pillimehua, karkkeja ja pinssejä. Aikuisille kävijöille annettiin Kaarinaa koskevaa ajankohtaista tietoa alkoholista sekä asiaan liittyviä valtakunnallisia esitteitä ja raitis.fi-lehtiä.

³⁵ *Päihdeputki – Sun valinta* -video YouTube-kanavassa <https://www.youtube.com/watch?v=YviC8UpTtbA> [5.2.2019].

III KAMPANJAT, PROJEKTIT JA HANKKEET

3.1. *Selvin päin kesään* -kampanja³⁶

Selvin päin kesään -kampanja järjestettiin vuonna 2018 16. kerran ja siinä oli mukana RY:n lisäksi 19 kampanjakumppania. Kampanjan visuaalisen ilmeen kevyt uudistus tilattiin graafikko Hans Eiskoselta. Materiaaleina olivat kampanjan verkkosivuilta ladattavissa olevat A4 ja A3-kokoiset julisteet sekä kaksipuolinen A5-kokoinen flyeri ja lisäksi A6-kokoinen tarra. Kampanja herätti kiinnostusta ja materiaaleja tilattiin eri puolille maata, mm. eri kuntiin ja yhdistyksiin. Kampanjakumppanit levittivät materiaaleja omien mahdollisuuksiensa mukaan, mm. Suomen Valkonauhaliitto postitti julisteen kaikkiin Suomen seurakuntiin.

Kampanjan perusviesti aikuisille oli edelleen kutsu toimia nuorten päihteettömän elämän ja turvallisuuden puolesta. Lisäksi korostettiin, että vanhempien tulee osata ennakoida ja pohtia oman perheen pelisääntöjä myös juhlinnan keskellä. Aikuisten vastuulla on tukea nuoria löytämään päihteettömyyden helppoja ja luonnollisia valintoja. Suomen- ja ruotsinkielisiä kampanjajulisteita oli esillä tuhansia seurakuntien lisäksi mm. kouluissa, nuorten toimintatiloissa sekä kauppa- ja liikekeskuksissa eri puolilla maata.

Kampanjakumppanit järjestivät kampanjaan liittyviä tapahtumia ja tempauksia mm. Lohjalla *Selvä kesä 2018* -tapahtuman. Kampanja haastoi sekä nuoria että heidän vanhempiaan päihteettömään juhlintaan koulujen kevätlukukauden päättäjäsiviikonloppuna ja yleensä kesän viettämiseen raittiisti. Kohtaamisissa nuorilta saadun palautteen perusteella kampanjan viesti koettiin ajankohtaisena ja monen nuoren elämään sopivalta.

3.2. *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojekti

Suomen Päihderiippuvaiset ry:n kanssa jatkettiin *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojektia, jossa elokuvantekijä ja Suomen Päihderiippuvaiset ry:n yhteyshenkilö Esa Orre ohjasi ja kuvasi kaksi haastattelua lisää raittiuden henkilökohtaisesta merkityksestä. Kohderyhmänä olivat kaikki raittiudesta kiinnostuneet ja raittiudestaan puhumisen kanssa kipuilevat. Tavoitteena on vähentää raittiuteen ja raittiisiin ihmisiin liitettyjä ennakkoluuloja ja stigmoja sekä korostaa raittiutta normaalina elämäntapana, jota ei tarvitse selittää tai perustella.

Myös uudet haastattelut julkaistiin Ylen TV-kanavilla ja *Minun raittiuteni* -YouTube-kanavalla.³⁷ Toisena haastateltavana oli Porvoon Raittiusseuran puheenjohtaja Jere Riikonen. RY osallistui haastattelujen kuvauskustannuksiin ja tiedotti projektista RY:n viestintäkanavissa. Projektin YouTube-kanavalla oli 7.2.2019 mennessä noin 45 000 näyttökertaa. Yle esitti uusia haastatteluja 17 kertaa TV1-kanavallaan 15.–21.10. Ne saivat noin 1,2 miljoonaa katselukertaa ja katsojat näkivät tietoiskun keskimäärin 1,9 kertaa. Nettopeitto oli 26,9 %.

3.3. *Vuoden raittiusteko* -tunnustus

Valtakunnallisella raittius- ja ehkäisevän päihdetyön viikolla 5.–11.11.2018 myönnettiin *Vuoden 2018 raittiusteko* -tunnustus jaetusti Alko Oy:n julkaisemalle ja Platonic Partnership Oy:n valmistamalle *Lydia*-mobiilipelille sekä Lounais-Suomen poliisilaitoksen ylikonstaapeli Janne Aro-Heinilälle. Lydia-peli palkittiin rohkeudestaan ja avoimuudestaan auttaa aikuisia lapsuutensa päihdemuistojen käsittelemisessä sekä päihdeongelmien ehkäisemisessä. Aro-Heinilä sai tunnustuksen runsaat 20 vuotta kestäneestä jalkautuvasta poliisin työstään erityisesti päihkeitä käyttävien nuorten parissa.

Tunnustuksen luovutustilaisuudessa 6.11.2018 olivat läsnä ylikonstaapeli Janne Aro-Heinilä puolisoineen, Alkon viestintäjohtaja Maritta Iso-Aho ja vastuullisuusasiantuntija Virpi Valtonen sekä Platonic Partnership Oy:n CTO & Co-Founder Juhana Lehtiniemi. Muita

³⁶ *Selvin päin kesään* -kampanja <http://selvinpainkesaan.fi> [5.2.2019].

³⁷ *Minun raittiuteni* -dokumenttiprojektin haastattelut YouTube:ssa: *Annu* <https://bit.ly/2MRulyM> [7.2.2019] ja *Jere* <https://bit.ly/2Gkxhke> [11.2.2019].

vuoden ehdokkaita olivat mm. kansanedustaja Pekka Puska, Ilmajoen nuorisotoimi sekä urheilijat Patrik Laine ja Lauri Markkanen. RY jakaa Vuoden Raittiusteko -tunnustuksen vuosittain henkilölle tai taholle, joka on toiminnallaan merkittävästi edistänyt raittiutta ja terveitä elämäntapoja. Tunnustus jaettiin 16. kerran.³⁸

3.4. Raittiuslähettiläs ja Mocktober-kampanja

RY:n hallituksen jäsen Joni Villanen oli vapaalla hallitustoimestaan toimiessaan palkattuna raittiuslähettiläänä vuonna 2018. Hän otti yhteyttä RY:n jäsenyhdistyksiin ja tapasi mm. Haminan Seudun Raittiusyhdistys Jaspis ry:n ja Raittiusyhdistys Sarastus III:n (Hauho) edustajia. Aiheena Haminassa oli erityisesti päihteetön kahvilatoiminta. Vierailujen tuloksena Jaspis ry haki ja hyväksyttiin RY:n jäsenyhdistykseksi. Villanen oli kesällä toteuttamassa Raittiusyhdistys Sarastus III:n edustajien kanssa yhdistyksen esittelypistettä Hauhon kesätoritapahtumassa. Hän isännöi myös Päijät-Hämeen Raittiuspiirin kesäretkeä kotikunnassaan Porvoossa ja sai toiminnastaan kannustavaa palautetta.

Alkusyksyllä raittiuslähettiläs toteutti RY:n järjestö- ja talouspäällikön Kirsi Poikosen kanssa Mocktailbaarin Leppävaraan maauimalassa. Alkoholittomassa drinkkibaarissa vieraili runsaasti nuoria. Villanen oli mukana myös RY:n Avoimet ovet -tapahtumassa 1.10., kuvasi *Vuoden raittiusteko 2018* -tunnustuksen jakotilaisuuden 6.11. ja järjesti Mocktailbaari-illan Porvoossa. Loppuvuonna Villanen kirjoitti Porvoon Raittiusseuran puheenjohtajan Jere Riikosen kanssa seuran toimintavuodesta kirjoituksen raitis.fi-järjestölehteen.

Lisäksi Villanen työsti vuoden aikana erilaisia raittiusmateriaaleja ja tehosti RY:n somekanavien laajuutta ja näkyvyyttä mm. perustamalla järjestön Instagram-tilin ja päivittämällä RY:n Facebook-sivuja. Raittiuslähettiläs markkinoi myös *Selvin Päin Kesään* ja Anna lapselle raitis joulu -kampanjoita sekä muita yhteistyökampanjoita, joissa RY oli vuoden mittaan mukana. Joulukuussa Villanen toteutti vielä RY:n oman toiminnallispainotteisen joulukalenterin Instagramiin sekä Facebookiin. Raittiuslähettilään ideoimien materiaalien pääfokus oli uusissa trendikkäissä ja tunnistettavissa kuvissa, joita järjestö voi käyttää sosiaalisen median lisäksi tarroissa, magneeteissa ja muissakin printtimateriaaleissa.

Lokakuussa raittiuslähettiläs toteutti ensimmäisen *Mocktober*-kampanjan, jolla nostettiin esille raittiin juhlinnan ja elämäntavan etuja myös syyskaudella. Sosiaalisessa mediassa toteutettu kampanja muistutti alkoholittomien drinkkien eli mocktailien eduista verrattuna alkoholia sisältäviin juomiin. Kännikapinan alkoholittomien drinkkibaarien saama suosio kannusti osaltaan toteutukseen. Kampanja toteutettiin kokeiluluonteisesti ensimmäisen kerran.

3.5. Anna lapselle raitis joulu -kampanja

Valtakunnallinen *Anna lapselle raitis joulu* -mediakampanja järjestettiin 21. kerran. Marras-joulukuussa toteutetussa kampanjassa 35 yhteistyökumppania vetosi maamme aikuisväestöön, jotta he antaisivat lapsille raittiin ja turvallisen joulun sekä toimisivat niin, etteivät päihteet uhkaa lapsia. TV- ja radiotietoiskut sekä julisteet, flyerit ja joulupostikortit suunnattiin suomalaiselle aikuisväestölle, jotka käyttävät varsinkin juhlapyhinä ja lasten seurassa alkoholia.³⁹

Yle esitti kampanjan suomen- ja ruotsinkielistä TV-spottia yhteensä 11 kertaa Yle TV1 ja Yle Fem -kanavilla 17.–23.12. Tietoiskut saivat 1,5 miljoonaa katselukertaa ja katsojat näkivät ne keskimäärin 1,8 kertaa. Nettopeitto oli 33,2 %. Radiotietoisku kuultiin Radio Porin ja Radio Fonin (Porvoo) kanavilla. Kampanjan valtakunnallinen mediatiedote lähetettiin 27.11.2018.⁴⁰

³⁸ Raittiuden Ystävät ry, Vuoden raittiusteko <http://raitis.fi/raittiudenystavat2/vuoden-raittiusteko/> [7.2.2019].

³⁹ Anna lapselle raitis joulu -kampanja <http://annalapselleraitisjoulu.fi> [7.2.2018].

⁴⁰ Anna lapselle raitis joulu -kampanjan tiedote 27.11.2018 <https://bit.ly/2RGIlll> [7.2.2019].

Kampanjalle ostettiin Suomi Mediaplanet Oy:ltä ½-sivun kokoinen artikkeli 2.12.2018 Helsingin Sanomien pääkaupunkiseudun jakelun yhteydessä ilmestyneeseen *Lapsen hyvinvointi* -lehteen. Julkaisun levikki oli 170 000 kpl ja sillä on lukijoita 432 000. Toiminnanjohtaja Marko Kailasmaata haastateltiin artikkeliin. Näkyvyyden myötä ko. artikkeli julkaistiin myös lapsiperheille suunnatulla www.lapsemme.fi-kampanjasivustolla. Kampanjasivustolla oli joulukuussa 2018 kävijöitä keskimäärin 31 000 viikossa. *Lapsen hyvinvointi* -julkaisussa haastateltiin myös perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko, Lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttilaa sekä Toisenlaiset äidit psykologi Leea Mattilaa.

Kampanjan verkkosivut päivitettiin 5.12.2018. Pienimuotoinen päivitystyö tilattiin Metropolian ammattikorkeakoulun Valo-liiketoimintayksiköltä. Samassa muokattiin kampanjan logoa helpommin huomattavaksi. Visuaalisena ilmeenä säilytettiin vuonna 2017 uudistettu malli, josta painotuotteissa käytettiin ”Murtuneen sydänpiparin” -kuvitusta. Vuodesta 2013 lähtien käytössä olleita kampanjan tv- ja radiotietoiskuja ei uudistettu, koska saadun palautteen mukaan ne vastaavat edelleen kampanjan tavoitteita, ja koska niiden kautta kampanja tunnustetaan ja muistetaan.

Kampanjakumppanien tilaamat julistemäärät laskivat merkittävästi aikaisemmista vuosista. Julistetta painettiin 5300 kpl, A5-kokoista flyeria 2250 kpl ja joulupostikortteja 200 kpl. Muutosta selittää järjestöjen siirtyminen entistä enemmän sähköiseen viestintään. Julisteita oli esillä mm. liike- ja ostoskeskuksissa, neuvoloissa, päiväkodeissa, kouluissa, kirjastoissa ja seurakuntien tiloissa sekä asunto-osakeyhtiöiden yhteisissä tiloissa eri puolilla maata. Kampanjamateriaalit painatettiin aikaisempien vuosien tapaan Laaturainossa Vihannissa.

RY:n jäsenyhteisöt pitivät eri tavoin kampanjaa esillä. Raittiusyhdistys Säde I järjesti RY:n varapuheenjohtajan Eila Ivarin johdolla kampanjan tapahtuman 13.12.2018 Terveyskioskissa Lahdessa ja haastatteli 69 kävijää lasten hyvinvoinnista ja aikuisten päihteiden käytöstä lasten seurassa. Yhdistykset laittoivat esille satoja julisteita eri puolilla maata, mm. Iisalmissa, Lappeenrannassa, Porissa, Porvoossa ja Salossa.

Kampanja liittyy Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman mukaisiin päihteiden käytön vähentämistavoitteisiin, päihteistä aiheutuvien haittojen vähentämisyrittämiin sekä lasten hyvinvoinnin edistämiseen. Kampanjan johdonmukainen toteuttaminen on osaltaan vaikuttanut vastuullisuuden ilmapiirin vahvistumiseen, mikä näkyy mm. siinä, että lasten hyvinvointi on esillä entistä enemmän jouluaikaan, vaikkei *Anna lapselle raitis joulukampanja* aina mainittaisikaan. Kampanja on saanut näkyvyyttä entistä enemmän myös sosiaalisessa mediassa. Toteutus ja sisältö pidetään edelleen riittävän kattavina, jotta lasten vanhemmat saavat tietoa, syntyy keskustelua ja asenteisiin voidaan vaikuttaa toivotulla tavalla. Kampanjan saama palaute on ollut kaikkiaan myönteistä.

3.6. PäihteetönPää-toiminta

Vuonna 2016 aloitettu *PäihteetönPää*-hanke päättyi vuoden 2018 lopussa. Hankkeen kaksi opettajanopasta ja oppilasmateriaali sekä muu verkkomateriaali ja henkilöhaastatteluissa käytettävä *Ajattele itse* -studio valmistuivat toimintavuoden aikana. Studiossa on tarkoitus tuottaa jatkossa ohjelmamateriaalia myös Ylen tuotantoon.

Hankkeen verkkosivuilla julkaistu *Mikä päihteissä kiehtoo?*-kysymyssarja ja videot suunnattiin erityisesti yläkoulutyöhön. Ne korostavat päihteiden sijaan sosiaalisuutta nuorten viihtymiselle. Videoiden lisäksi sivustolla on nuorille suunnattuja kysymyksiä ja nuorten haastatteluvideoita päihteistä. Oppimateriaali sisältää itsenäistä työskentelyä, keskustelua ja ryhmitöitä käytettävissä olevien oppituntimäärän mukaan. Materiaali edellyttää, että oppilaat perustelevat mielipiteensä. Opettaja on keskustelun johdattelija,

ei valmiiden vastausten antaja. Helsingin kaupungin *Klaari Helsinki* -työmuoto toimi suosittelijana hankkeelle tavoitteena saada yhteistyökouluja mukaan.⁴¹

Hankkeessa jatkettiin loppuvuodesta 2017 valmistuneen *Turmiolan Tommi* -kirjaseen uusintapainoksen markkinointia ja joulukorttimyyntiä. Myynnillä tuettiin hankkeen materiaalien tuottamista. Kirjanen on pienikokoinen näköispainos Raittiuskirjasten toimikunnan (ennen RY:tä vuosina 1853–1884) vuonna 1858 julkaisemasta alkuperäisestä *Tuomiolan Tommi* -julkaisusta.

Yhteistyö hankkeen ensimmäisinä vuosina mukana olleiden Takaisin Elämään ry:n ja Joosua Missio ry:n kanssa päättyi toimintavuoden alussa. Hankkeen edustajat neuvottelivat yhteistyöstä kannabisvalistusmateriaalin osalta Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n kanssa. Hankkeen edustajat ja aihetta kannattavat perustivat loppuvuodesta *Social IQ* ry:n, joka jatkaa hankkeen työtä. RY pitää täyden hallintaoikeuden *PäihteenPää*-materiaaliin, mutta *Social IQ* ry:llä on materiaaliin käyttöoikeus.

⁴¹ *PäihteenPää* Ajatteli itse Näkökulmia ja tietoa päihteistä <https://www.paihteetonpaa.fi/tutustu-ajattele-itse-materiaaliin/> [14.2.2019].

IV VIESTINTÄ

4.1. raitis.fi-lehti

RY:n ja sen jäsenliittojen järjestölehti ilmestyi vuoden 2018 aikana neljä kertaa. Osa lehden artikkeleista on luettavissa RY:n verkkosivuilta. Lehden päätoimittajana toimi Marko Kailasmaa. Toimitussihteerinä ja taittajana oli Janne Valkeapää. Painatuksesta ja postituksesta vastasi Rannikon Lautupaino Oy Vihannissa. Lehden painos oli 2000–2100 kpl/numero.

4.2. Verkkotyö

Internet-kotisivujen webmasterina toimi Janne Valkeapää. Toimiston henkilökunta hoiti suurimman osan vuoden aikana tehdyistä päivityksistä järjestön verkkosivuilla. RY:n verkkosivujen näyttökertoja vuonna 2018 oli 35 730 kertaa.

Toimintavuonna julkaistiin 11 paikallisyhdistysten ja -piirien sähköistä uutiskirjettä, johon koottiin ajankohtaisia asioita ja toimintavinkkejä.

RY jatkoi toimintavuonna aktiivista osallistumistaan sosiaalisessa mediassa ja viestejä on kohdennettu entistä kohdennetummin eri kohderyhmille. Olemme havainneet Twitterin soveltuvan paremmin ns. ammattilaisviestintään ja poliittiseen vaikuttamiseen, kun taas Facebookissa tavoitamme enemmän kansalaisia ja toimintamme ensisijaista kohderyhmää.

RY:llä on Twitterissä 456 seuraajaa. Facebookissa RY:n sivulla on 375 seuraajaa. Anna lapselle raitis joulu -kampanjan Facebook-sivulla on 982 seuraajaa. Selvin päin kesään -kampanjan Facebook-sivuilla on yhteensä 309 seuraajaa.

Tammikuussa 2018 osallistuimme Ehkäisevän päihdetyön verkoston *Tipaton*-kampanjaan omissa sosiaalisen median kanavissamme. Kampanjan sloganina oli tänä vuonna *Aika paljon* ja tavoitteena oli herättää ihmisiä huomaamaan pienen tissuttelun kerryttämät alkoholimäärät vuositasolla. Julkaisimme RY:n Facebook-sivuilla kolme *Tipaton*-päivitystä EPT-verkoston materiaaleja hyödyntäen ja käytimme kampanjan taustakuvaa tammikuun ajan. Päivitykset tavoittivat joitakin kymmeniä seuraajia, mutta tykkäysten ja kommenttien määrät jäivät muutamaiin. Twitterissä jaoimme EPT-verkoston kampanjavideota ja uudelleentwiittasimme verkoston päivityksiä, jotka keräsivät niinikään muutamia jakoja ja tykkäyksiä.

Tipattoman tammikuun jälkeen pidimme tipattomuuden teemaa esillä sosiaalisen median kanavissa omalla *Tipaton 4 ever* -kampanjallamme, jolla rohkaisimme ihmisiä kokeilemaan pitkäkestoisempaa tipatonta elämäntapaa. Teimme kahdeksan kuvallista Facebook-päivitystä, jotka keräsivät päivityksestä riippuen 10-20 tykkäystä ja kommenttejakin tuli lähes joka päivitykseen. *Tipaton 4 ever* herätti selvästi seuraajissamme keskustelua ja moni halusi jakaa kokemuksiaan omasta päihdeettömyydestään. Myös Twitterissä *Tipaton 4 ever* sai positiivista huomiota ja päivityksistä tykättiin ja niitä uudelleentwiitattiin.

4.3. Medianäkyvyys

Mediatiedotteet

6.4. RY:n verkkosivuilla: *Helppoa elämää – Alkoholilain aiheuttamista terveysvaikutuksista*

7.5. STT: *Raittiusväki huolissaan Alkon monopolin murtamisrytyksistä (Vastamäki)*

15.5. STT: *Selvin päin kesään! – Nuoria suojeltava vapaammalta alkoholien myynniltä ja päihdevaurioilta*

- 31.5. Maakuntalehtien mielipideosastot: *Vetoomus vanhemmille: Pidetään nuorista huolta!*
20.6. Maakuntalehtien mielipideosastot: *Emme kaipaa huumeiden käytön ja hallussapidon hyväksymistä* (Vastamäki)
27.11. STT: Vuoden raittiusteko 2018 -tunnustuksen mediatiedote ja -kutsu
4.12. STT: *Alkoholilakikeskusteluun lisänäkökulmia* (Vastamäki)
15.12. STT/Turun Sanomat: *Alkoholimonopolin purkaminen johtaa hallitsemattomaan alkoholinkulutukseen* (Vastamäki)

Mediaosumat

- 16.1. Radio Helsingin haastattelu RY:stä (Kailasmaa)
22.3. Hämeenlinnan Kaupunkiutiset: Hämeenlinnan Raittiusseuran säätiörahassto jakoi apurahoja (Koitto)
8.5. Radio Inarin haastattelu Selvin päin kesään -kampanjasta (Kailasmaa)
15.5. Iltalehden haastattelu Selvin päin kesään -kampanjasta (Kailasmaa) > Uutinen Iltalehden verkkosivuilla 15.5.2018 http://www.iltalehti.fi/kotimaa/201805152200943319_u0.shtml
2.6. Turun Sanomat, Satakunnan Kansa: *Vanhemmat, pidetään nuorista huolta!* -mielipidekirjoitus (Kailasmaa)
5.6. *Annetaan lapsille ja nuorille turvallinen ja onnistunut kesäloma* -mielipidekirjoitus SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n sähköisessä uutiskirjeessä (Marko Kailasmaa ja Taina Kangas, Syöpäjärjestöt)
21.12. Radio Sandelsin (Pohjois-Savo) haastattelu *Anna lapselle raitis joulukuukampanjasta* (Kailasmaa)

4.4. Muita viestintä- ja tapahtumatoimia

Huumeidenkäytön depenalisaatiokeskustelun noustua julkisuuteen keväällä 2018 RY:n hallitus päätti, ettei järjestö kannata eikä edistä huumeiden käytön rangaistavuudesta luopumista, koska se ei vastaa Suomen lakia, eikä edistä kansalaisten terveyttä ja turvallisuutta.

RY tuki 200 eurolla toimintavuonna toteutettua *Toinen linja* -dokumenttielokuvaa⁴², jonka tuotti Reactor Films (osa Mediareaktori Oy:tä). Dokumentti kertoo kovien huumeiden käyttäjistä ja heidän parissaan työskentelevistä. Elokuva on osa Ylen DocStop-sarjaan. Muut sponsorit olivat A-klinikkasäätiö, Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry, Humaania Päihdepolitiikka ry, Irti huumeista ry, Kriminaalihuollon tukisäätiö, Pro-tukipiste, Päihdeasiamies, Sininauhaliitto, Sininauhasäätiö, Stop huumeille ry, Suomen Lumme ry ja Tukikohta ry.

RY:n toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa osallistui korjaavaa yhteisöhoitoa Kankaanpäässä ja Mikkelissä toteuttavan VAK ry:n⁴³ (ent. Vapaan alkoholihuollon kannatusyhdistys) hallituksen jäsenenä 19.–20.7. VAK ry:n esittelypisteelle SuomiAreenassa Porissa. Pisteellä kohdattiin kahden päivän aikana 1500 tapahtumakävijää ja heidän kanssaan keskusteltiin monipuolisesti raittiuden merkityksestä eri ikäisten ihmisten elämään. Esittelypisteellä toimi kaikkiaan 10 VAK ry:n edustajaa: työntekijöitä, entisiä asiakkaita ja hallituksen jäseniä. Kailasmaa toimi myös VAK ry:n 70-juhlaseminaarin juontajana 14.3.2018.

Marko Kailasmaa toimi kutsuttuna puheenjohtajana Varsinais-Suomen Raittiuspiirin järjestämässä raittiuskilpikirjoituksissa toukokuussa 2018.

4.5. Raittiuden Ystävien toimiston toimintakalenteri

Tammikuu

- 8.1. Ilmari Koppisen 100-vuotisjuhla (Vastamäki, Munkki, Kailasmaa)
11.1. EA1/Hätäensiapu, SPR kertauskurssi. (Poikonen)
12.1. Lohjalaisten raittiustoimijoiden tapaaminen (Kailasmaa)
16.1. OK Sivis kulttuurin tuotteistamistyöpaja (Kailasmaa)
17.1. SOSTE Kustannusvaikuttavuuden vertaissparrausryhmä (Kailasmaa)

⁴² Toinen linja -dokumenttielokuva <http://www.reactorfilms.fi/toinenlinja/> [7.2.2019].

⁴³ VAK ry <https://vakry.fi> [7.2.2019].

- 19.1. EPT-verkoston puheenjohtajisto (Kailasmaa)
- 22.1. Palkkatuki info, TE-toimisto. (Poikonen)
- 23.1. OK Sivis hallitus (Kailasmaa)
- 24.1. Kännikapinan peli-ilta (Sirola, Laine)
- 25.1. Maito ja terveys ry hallitus (Kailasmaa)
- 29.1. Salon raittiustoimijoiden tapaaminen (Kailasmaa)
- 30.–31.1. SOSTE Tammifoorumi (Kailasmaa)

Helmikuu

- 1.2. EPT-verkoston EPT-viikon työpaja (Kailasmaa)
- 2.2. Kännikapinan Mocktailbaari Kaukalahden nuorisotila, Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)
- 6.2. STEA *Tuloksia ja vaikutuksia yleisavustuksella* -koulutus (Kailasmaa)
- 7.2. Euroopan kulttuuriympäristöpäivien teemavuoden avajaisjuhla, Kotiseutuliitto. (Poikonen)
- 8.2. VAK ry hallitus (Kailasmaa)
- 9.2. EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä (Kailasmaa)
- 9.2. Palaveri Irti Huumeista -järjestön kanssa (Sirola)
- 12.2. Suomen ASH:n keskustelutilaisuus alkoholilaisista (Kailasmaa)
- 13.2. STEA Vaikuttamisviestinnän arviointikoulutus (Kailasmaa)
- 13.2. Hallituksen kokous
- 14.2. Kännikapinan Mocktailbaari Arabian nuorisotila, Helsinki (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)
- 16.2. Seurataloasiain neuvottelukunta, Kotiseutuliitto (Poikonen)
- 16.2. OK Sivis hallitus (Kailasmaa)
- 17.2. Kännikapinan Mocktailbaari Suvelan nuorisotila (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 26.2. Joutsenon Opiston johtokunta/hallitus ja työvaliokunta (Poikonen)
- 27.2. Kansanedustaja Timo Korhosen tapaaminen (Vastamäki, Kailasmaa, Korhonen)

Maaliskuu

- 1.3. Maito ja terveys ry hallitus (Kailasmaa)
- 3.3. Kännikapinan Mocktailbaari Kivikon nuorisotila, Helsinki (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoinen)
- 6.3. SOSTE Kustannusvaikuttavuuden vertaissparrausryhmä (Kailasmaa)
- 7.3. Kännikapinan Mocktailbaari Haagan nuorisotila, Helsinki (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 12.3. EPT-verkoston järjestöjohtajien tapaaminen (Kailasmaa)
- 13.3. Hallituksen kokous
- 14.3. VAK ry:n juhlaseminaari (Kailasmaa)
- 14.3. Kännikapinan Mocktailbaari Länsimäen nuta, Vantaa (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 15.3. Gastro-messut (Sirola)
- 16.3. Tilintarkastus
- 20.3. VAK ry hallitus (Kailasmaa)
- 22.3. OK Sivis hallitus (Kailasmaa)
- 23.3. Kännikapinan Mocktailbaari Soukan nuorisotila, Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 26.3. Joutsenon opiston hallituksen kokous. Kannatusyhdistyksen vuosikokous. Joutseno. (Poikonen, Tuomainen)
- 27.3. Kännikapinan peli-ilta (Sirola, Laine)
- 29.3. Salon nuorisotila Steissin 5-v synttäridisko, Kännikapinan drinkkibaari (Sirola ja vapaaehtoiset)

Huhtikuu

- 4.4. EPT-verkoston puheenjohtajisto (Kailasmaa)
- 5.4. *Terveys ja virkistävä vapaa-aika* -tilaisuus / Saisinko puheenvuoron Salon tilaisuus (Vastamäki, Kailasmaa)
- 7.4. Liittovaltuuston kokous
- 6.4. Kännikapinan liikuntakerho, keilaus (Sirola)
- 7.4. Rokkaa ja rokkia Lappeenrannan monarilla, (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 9.4. Vaikuttamo-tapahtuma Espoon 9. luokkalaisille (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 11.4. Järjestöjen rooli uudessa sote- ja maku-mallissa (Kailasmaa)
- 11.4. EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä (Kailasmaa)
- 11.–12.4. Allianssiristeily (Laine, Sirola)
- 14.4. Kännikapinan Mocktailbaari, Sellon pointti nuoristotila, Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 19.4. Maito ja terveys ry hallitus (Kailasmaa)
- 21.4. Saunalahden koulun pop-up-tapahtuma (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)
- 24.4. Salon Raittiusyhdistyksen iltapäivätapaaminen, alustus alkoholilain uudistuksesta (Kailasmaa)
- 25.–26.4. Sosiaali- ja terveyspolitiikan päivät (Vastamäki)

26.4. Saisinko puheenvuoron Lappeenrannan tilaisuus (Kailasmaa)

28.4. Sinulin kevätkokous (Ratola)

Toukokuu

2.5. *Mitä kuuluu hyvään ja terveelliseen elämään* -paneelikeskustelu / Saisinko puheenvuoron Lahden tilaisuus (Iivari, Kailasmaa)

3.5. VAK ry hallitus (Kailasmaa)

6.5. Lahden Mahdollisuuksien tori (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)

8.5. Joutsenon opiston työvaliokunta ja historiateoksen toimikunta (Poikonen)

8.5. Ylen yhtiökokous (Vastamäki)

8.5. Hallituksen kokous

12.5. Varsinais-Suomen Raittiuspiirin kevätkokous (Munkki, Vastamäki, Kailasmaa)

14.5. Virtuaalisairaala-neuvottelu SOSTE ry:ssä (Vastamäki, Kailasmaa)

15.5. Päihdepäivien päättäjätapaaminen (Kailasmaa)

16.5. Maito ja terveys ry:n liittokokous (Iivari)

16.5. Pohjola-Nordenin liittokokous (Järviharju)

16.5. Kanneljärven opiston pop-up tapahtuma (Sirola, Laine)

16.–17.5. Päihdepäivät (Vastamäki, Kailasmaa)

18.5. Kännikapinan drinkkibaari, Järvenperän nuorisotila, Espoo (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)

19.5. Mahdollisuuksien tori, Hämeenlinna (Sirola, Laine)

22.5. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry:n valtuusto (Vastamäki)

25.5. Järjestöjen paikka sote-maku-uudistuksessa EK (Kailasmaa)

25.5. Opintotoiminnan keskusliiton kevätkokous (Kailasmaa)

25.5. Jaetaan bileet, Settlementi-talo, Helsinki (Sirola, Kännikapinan vapaaehtoiset)

27.5. Maailma kylässä -festivaali, Helsinki (Sirola, Laine, Kännikapinan vapaaehtoiset)

28.5. Vuontispirtti Oy:n yhtiökokous (Kailasmaa)

29.5. Maito ja terveys ry:n Maitoamu-tilaisuus (Kailasmaa)

29.5. Järvenpään nutan K16-tapahtuma (Sirola, Laine, Aalto)

30.5. Toukofest-tapahtuma, Jyväskylä (Sirola, Laine)

31.5. EPT-verkoston strategian valmistelupäivä (Kailasmaa)

Kesäkuu

1.6. Drinkkibaari Kirkkojärven nuta, Espoo (Sirola)

4.6. Saisinko puheenvuoron -tilaisuus, Iisalmi (Poikonen)

4.6. Entressen kirjasto nuorten tila Kiban avajaiset (Sirola, RY:n kesätyöntekijä)

6.6. RY:n strategiapäivä, mukana hallitus ja henkilöstö

7.6. EPT-verkoston viestintä- ja vaikuttamistyöryhmä (Kailasmaa)

7.6. Mocktailbaari Ruoveden nuorisotapahtumassa (Sirola, kesätyöntekijät)

8.6. *ånni*-ohjausryhmä (Kailasmaa)

11.6. EPT-verkoston puheenjohtajisto (Kailasmaa)

12.6. Lasten terveysfoorumien ohjausryhmä (Kailasmaa)

12.6. Helsinki-päivä, Kännikapinan puistotempaus (Kailasmaa, Sirola, Poikonen, Villanen, kesätyöntekijä)

13.6. Entressen kirjaston nutan futistapahtumat (Sirola, Kännikapinan kesätyöntekijä)

14.6. Maito ja terveys ry hallitus (Kailasmaa)

18.6. Kännikapinan liikuntakerho, suppailua Töölönlahdella (Poikonen, Sirola)

20.6. VAK ry:n strategiapäivä (Kailasmaa)

26.6. Joutsenon opiston hallitus ja Taidekesän avajaisjuhla, Joutseno (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen)

27.6. RaatiRoll-tapahtuma, Raahe (Sirola, Abbas)

28.6. OK Sivis hallitus (Kailasmaa)

Heinäkuu

7.7. Hallituksen kesätapaaminen Turussa

14.7. Luomusa-tapahtuma, Töysä (Vastamäki, Järviharju)

17.–20.7. SuomiAreena (Kailasmaa)

Elokuu

7.8. Nuorten leiri Ilmajoki (Järviharju, Kailasmaa)

7.8. Mocktailbaari, Salpaus-koulutuskeskus, Lahti (Poikonen, Sirola)

8.8. Mocktailbaari nuorten kesätapahtumassa, Virrat (Sirola, Abbas)

11.8. Mocktailbaari Lemminkäisen nuorisotapahtumassa (Sirola, Nyman)

19.8. Mocktailbaari partiolaisten lentopallotapahtumassa Matinkylässä (Sirola, Nyman)

- 21.8. Maito ja terveys ry hallitus (Kailasmaa)
- 23.8. Avoimet ovet ja Mocktailbaari toimistolla Taiteiden Yönä (Kailasmaa, Poikonen, Sirola, Kännikapina vapaaehtoiset)
- 25.8. Mocktailbaari, Leppävaaran Urheilupuisto (Poikonen, Villanen)
- 28.8. Järjestöjohdon syysfoorumi (Vastamäki, Kailasmaa)
- 28.8. Kännikapinan liikuntakerho (Sirola)
- 28.8. Hallituksen kokous ja Savuton Suomi -päivä
- 29.–30.8. VAK ry hallitus, Mikkeli-yhteisö (Kailasmaa)
- 30.8. Mocktailbaari Ohjaamon avoimissa ovissa, Lappeenranta (Sirola, Abbas)

Syyskuu

- 3.9. Joutsenon opiston työvaliokunta, Joutseno (Poikonen)
- 8.9. Mocktailbaari Foodfest tapahtumassa Juvanpuistossa, Vantaa (Sirola, Abbas, Nyman)
- 11.9. Mocktailbaari Hgin kaupungin nuorisotyöntekijöiden syystapahtumassa (Sirola)
- 15.9. Liittovaltuuston kokous.
- 15.9. Mocktailbaari Laajika-fest-tapahtumassa, Helsinki (Sirola, Abbas)
- 17.9. Joutsenon opiston hallitus, Joutseno (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen)
- 17.9. Kännikapina peli-ilta (Laine)
- 18.9. Maito ja terveys ry:n syysliittokokous (Vastamäki)
- 20.9. Mocktailbaari Tampereen Koskikeskuksessa (Sirola, Aalto)
- 26.9. *Yhdessä enemmän* -tapahtuman infotori, Marttojen ja 4H:n yhteistapahtuma (Sirola)
- 28.9. Mocktailbaari, Nuorisotila Tyrmä, Valkeakoski (Sirola)
- 29.9. Mocktailbaari Partiolaisten tapahtumassa, Kiljava (Sirola)

Lokakuu

- 1.10. Avoimet ovet. Mocktailbaari. Hallituksen kokous (Sirola)
- 4.10. Saisinko puheenvuoron, Uusikaupunki (Vastamäki)
- 9.–10.10. MS SOSTE-risteily (Kailasmaa, Vastamäki)
- 11.10. EPT-verkoston järjestöjohtajien kokous (Kailasmaa)
- 12.10. Mocktailbaari, Lohja (Sirola)
- 13.10. Mocktailbaari Settlementin juhlissa (Sirola)
- 14.10. Mocktailbaari Mustikkamaalla nuorisopalvelujen tapahtumassa Syötävässä puistossa (Sirola)
- 22.10. EPT-verkoston järjestöjohtajat (Kailasmaa)
- 23.10. OK Sivis, hallituksen kokous (Kailasmaa)
- 24.10. Maito ja terveys ry, hallituksen kokous (Kailasmaa)
- 24.10. *Ei tippa vaan tapa – puhetta alkoholista* Alko Oy:n vastuullisuustilaisuus (Kailasmaa)
- 25.10. LTF – Lasten terveysfoorumi (Kailasmaa)
- 31.10. Mocktailbaari, Norssin koulun 7. luokkalaisten juhlat (Sirola)

Marraskuu

- 6.11. Hallituksen kokous ja vuoden 2018 raittiusteko tunnustuksen jakotilaisuus
- 13.11. Joutsenon opiston hallituksen työvaliokunta ja historiateoksen toimikunta (Poikonen)
- 25.11. Mocktailbaari, Movies and food at Suvilahti, Helsinki (Sirola, vapaaehtoiset)
- 28.11. Mocktailbaari, Arabian nuorisotila, Helsinki (Sirola, vapaaehtoiset)
- 30.11. Opintotoiminnan Keskusliitto syyskokous (Poikonen)
- 30.11. Mocktailbaari Kauklahten nuorisotalolla, vapaaehtoiset (Sirola)

Joulukuu

- 1.12. Mocktailbaari, Sellon nuorisotila, Espoo (Sirola, vapaaehtoiset)
- 4.12. Mocktailbaari, YAD:n Tampereen paikallisosaston pikkujoulut, Tampere (Sirola)
- 5.12. Mocktailbaari, Riihimäen monitoimitila (Sirola, vapaaehtoiset)
- 8.12. Mocktailbaari, Suvelan nuorisotila, Espoo (Sirola, vapaaehtoiset)
- 13.12. Mocktailbaari, Pakilan nuorisotila (Sirola, vapaaehtoiset)
- 15.12. Mocktailbaari, Myyrmäen nuta, Vantaa (Sirola, vapaaehtoiset)
- 19.12. Mocktailbaari, Jokela (Sirola, vapaaehtoiset)
- 20.12. Kännikapinan peli-ilta (Sirola)
- 13.12. Joutsenon opiston hallitus ja jouluateria, Joutseno (Kailasmaa, Kotola, Poikonen, Tuomainen)
- 18.12. Hallituksen kokous ja Jouluateria

V HALLINTO JA TALOUS

RY:n hallinto on kolmiportainen. Kansalaisjärjestön ylin päättävä elin on varsinainen edustajakokous, joka kokoontuu touko–syyskuussa joka toinen vuosi. Yhdistyksen päätäntävaltaa käyttävät edustajakokousten väliaikoina sen varsinaisessa edustajakokouksessa valitut valtuutetut eli liittovaltuusto, jossa jäsenliitoilla on edustajansa. Yhdistyksen hallitus johtaa sääntöjen sekä edustajakokouksen ja liittovaltuuston päätösten mukaisesti järjestön toimintaa ja taloutta.

5.1. Liittovaltuusto ja hallitus

Liittovaltuuston kevätkokous järjestettiin 7.4. ja syyskokous 15.9. Raittiuden Ystävien toimistossa Helsingissä. Kevätkokouksessaan liittovaltuusto vahvisti RY:n vuoden 2017 toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen sekä vahvisti vuoden 2018 toiminta- ja taloussuunnitelman.

Syyskokouksessa valittiin Matti Järviharju ja Matti Sallinen jatkamaan RY:n hallituksessa sekä Taina Valkeavirta uutena jäsenenä RY:n hallitukseen, kaksivuotiskaudeksi 2019 ja 2020.

Vuodeksi 2019 vaalitoimikuntaan valittiin toiminnanjohtaja Marko Kailasmaa (kokoon kutsuja), Eila Kotola, Matti Sallinen ja Joni Villanen.

Joutsenon Opiston johtokuntaan valittiin jatkamaan erovuorossa ollut Eila Kotola ja Matti Järviharju kahden vuoden toimikaudelle 2019 ja 2020.

Liittovaltuusto valitsi RY:n tilintarkastajaksi vuodeksi 2019 Jarmo Niemelän HT, Kauniaisista ja varatilintarkastajaksi Timo Packalénin HT Nurmijärveltä. Syyskokouksessaan liittovaltuusto hyväksyi myös vuoden 2019 toiminta-, talous- sekä viestintä- ja markkinointisuunnitelmat.

Liittovaltuuston jäsenet vuonna 2018:

Puheenjohtaja **Teuvo Munkki**, Säskylä (2018–2019)

Varapuheenjohtaja **Matti Järviharju**, Ilmajoki (2018–2019)

Varsinaiset jäsenet:

Raimo Heikkilä, Salo (2016-2019)

Eila Iivari, Hollola (2018–2021)

Marja Kaski, Pori (2016-2019)

Saimi Kivilahti, Heinola (2016-2019)

Eila Kotola, Virolahti (2018-2021)

Klaus Lavila, Alavus (2018–2021)

Unto Marttinen, Mikkeli (2016–2019)

Reijo Ronnila, Heinola (2018–2021)

Matti Sallinen, Helsinki (2018–2021)

Pentti Seppälä, Kemi (2016–2019)

Kimmo Siltanen, Porvoo (2016–2019)

Pirjo Vainio, Nousiainen (2018–2021)

Varajäsenet:

Aarne Helminen (2016–2019), Arja Karppinen (2018–2021), Leena Kivelä (2018-2021), Markku Kurkinen (2016–2019), Harri Saine (2018–2021), Arto Tuomainen (2016–2019), Heidi Vastamäki (2018–2021) ja Jonas Wahlström (2018-2021).

Liittovaltuuston liittojäsened vuonna 2018:

Rauno Hirvimäki (Raittäiden Ystävien Urheiluliitto) varajäsen: Erkki Halkivaha

Valto A. Meriläinen (Kristillinen Terveys- ja Raittäijärjestö) varajäsen: Leena Rauhala

Sari Uusi-Kokko (Sininuurisoliitto) varajäsen: Ada Lillomäki

RY:n hallitus kokoontui vuonna 2018 9 kertaa, joista yksi oli sähköpostikokous. Jere Riikonen Porvoosta toimi Joni Villasen sijaisena Villasen työskennellessä RY:n raittäislähettiläänä toimintavuoden ajan. RY:n strategiatyö oli eräs merkittävimpiä hallituksen tehtäviä toimintavuonna.

Hallituksen jäsenet

Puheenjohtaja: **Martti Vastamäki**, Kaarina

Varapuheenjohtaja: **Eila Iivari**, Hollola

Matti Järviharju, Ilmajoki

Ensio Koitto, Hämeenlinna

Pekka Ratola, Pori

Jere Riikonen, Porvoo

Matti Sallinen, Helsinki

Pirjo Vainio, Nousiainen

läsnä kokouksissa

8/9

9/9

8/9

8/9

9/9

5/9

3/9

5/9

RY:n puheenjohtajana vuosina 2000–2013 toiminut RY:n kunniajäsen, sosiaalineuvos Jaakko Nikula menehtyi äkillisesti 16.12.2018 Ruskolla. Nikula toimi Raittäisyhdistys Yritys II:n puheenjohtajana ja ennen vuoden 2009 sääntömuutosta myös RY:n liittovaltuuston puheenjohtajana. Jaakko Nikula osallistui aktiivisesti raittäistyöhön elämänsä viimeisiin päiviin asti. Hän oli mukana mm. alustajana 26.4. pidetyssä Lappeenrannan *Saisinko puheenvuoron* -tilaisuudessa ja valmisti myös Terveys- ja Raittäisindeksi -tutkimuksia.

Tasavallan Presidentti Sauli Niinistö nimitti Raittäiden Ystävien puheenjohtajan Martti Vastamäen professoriksi 27.6.2018. Arvonimeä esittivät Raittäiden Ystävien kanssa Invalidisäätiö ja Suomen Käsikirurgiyhdistys ry.

5.2. Joutsenon Opisto

Joutsenon Opiston kannatusyhdistys ry:n ylläpitämässä Joutsenon Opistossa järjestetään pääsääntöisesti vapaan sivistystyön koulutusta. Ylläpitöluvan mukaisesti opiston koulutustehtävä on kieliiin ja kulttuuriin sekä taideaineisiin painottuvan koulutuksen järjestäminen. Vuonna 2018 opiston kielikoulutustarjonnassa oli ensimmäistä kertaa tarjolla korean kielen ja kulttuurin koulutus. Opistossa on tarjolla monipuolisesti Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistojen avoimen yliopiston perusopintoja. Myös maahanmuuttajakoulutus kuuluu opiston koulutustehtävään. Joutsenon Opisto järjestää suomen kielen koulutusta Joutsenon Vastaanottokeskuksen turvapaikanhakijoille.

Raittäiden Ystävien edustajina Joutsenon Opiston kannatusyhdistyksen hallituksessa/opiston johtokunnassa vuonna 2018 olivat Eila Kotola, Kirsi Poikonen ja Arto Tuomainen sekä varajäsenenä Marko Kailasmaa. Kirsi Poikonen toimi myös hallituksen asettaman työvaliokunnan jäsenenä.

Eri puolilta Suomea olevat opiskelijat jakaantuivat syksyllä 2018 opistossa järjestettäviin koulutuksiin seuraavasti:

Japanin kielen ja kulttuurin linja	10
Japanin kielen jatkokoulutus	3
Kuvataiteen linja	9
Korean kieli ja kulttuuri	9
Maahanmuuttajalinja	16

Opeksi-linja	7
Psykologian linja	7
Välivuosislinja	4
Opiskelijoita yhteensä	65

Turvapaikanhakijoiden suomen kielen koulutukseen Joutsenon Vastaanottokeskuksessa osallistui yhteensä lähes 1 014 opiskelijaa vuoden 2018 aikana.

Lyhytkurssitoiminta koostuu lähinnä Joutsenon Taidekesän aikana järjestetyistä kursseista. Lyhytkursseja oli yhteensä 36, opiskelijoita yhteensä 578.

Joutsenon Opiston vakituinen henkilöstö 31.12.2018

Opetushenkilöstö	5
Kiinteistö- ja huoltohenkilöstö	2,8
Keittiöhenkilöstö	3
<u>Hallinto- ja tukipalveluhenkilöstö</u>	<u>2,8</u>
Yhteensä	12,8

5.3. Henkilökunta ja toimisto

Toiminnanjohtaja **Marko Kailasmaa**

Järjestö- ja talouspäällikkö **Kirsi Poikonen**

Hankevastaava **Anki Sirola**

Asiantuntija **Emilia Laine** (opintovapaalla vuoden 2018)

Joni Villanen raittiuslähettiläänä tuntiöissä vuoden 2018 aikana.

Leo Pirola ja **Vilma Vuorinen** olivat kesäkuussa 2018 molemmat kesätöissä 60h Helsingin kaupungin kesäsetelin tukemana.

PäihteenPää-hankkeen henkilökunta:

Projektipäällikkö **Pekka Korhonen** määräaikaisena 1.1.2018 – 31.8.2018

Projektsihteeri **Janne Valkeapää** tuntiöissä vuoden 2018 aikana

Tapahtumavastaava **Timo Valtonen** määrä- ja osa-aikaisena 1.1.2018 – 31.5.2018

Hanketyöntekijä **Taru Jäkkö** määrä- ja osa-aikaisena 19.2.2018 – 31.12.2018

Hanketyöntekijä **Joni Kamaro** määrä- ja osa-aikaisena 1.1.2018 – 31.5.2018

Hanketyöntekijä **Linda Vuoremaa** määrä- ja osa-aikaisena 15.1.2018 – 20.7.2018

5.4. Talous ja TVS-selvitys

RY:n toimintaan saatiin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukselta (STEA) yleisavustus 296.000 euroa. PäihteenPää-hanke sai erityisavustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä 74472,78 euroa ja avustusta Stiftelsen 7:nde Mars säätiöltä 7.500 euroa. Kännikapinan toimintaan saatiin avustusta Helsingin kaupungilta 12.000 euroa. Tuloja saatiin myös *Selvin päin kesään* ja *Anna lapselle raitis joul* -kampanjoiden kumppanuusmaksuista. Vuoden 2018 tilinpäätös oli 6 479,04 € alijäämäinen. Raittiuden Ystävien säätiöltä ei saatu lainkaan tukea vuonna 2018.

STEA edellytti myöntämiensä yleisavustusten tuloksellisuus- ja vaikuttavuusselvitystä vuosilta 2016 ja 2017 30.4.2018 mennessä. RY:n toimisto laati ja toimitti STEA:lle 42-sivuisen TVS-selvityksen. Kukaan selvityksen toimittaneista ei saanut luvattua STEA:n 0–

100-pisteyttämää arviointia, vaan yhteinen yleisavustusta saavien sosiaali- ja terveysjärjestöjen arviointilausunto annettiin 8.11.2018.⁴⁴

5.5. Raittiuspiirit ja paikallisyhdistykset

Ry = raittiusyhdistys Rs = raittiusseura

ETELÄ-SAIMAAN RAITTIUSPIIRI
Ry Yritys II

ETELÄ-SAVON RAITTIUSPIIRI
Ry Kuokka I ja Savon Perinneperjehtijat

HÄMEEN RAITTIUSPIIRI
Ry sarastus III ja Suoniemen Rs

KESKI-SUOMEN RAITTIUSPIIRI
Ry Toivon Kipinä III ja Ry Valon Pilke

KYMEN – LOUNAIS-KARJALAN RAITTIUSPIIRI
Haminan Ry, Haminan Seudun Ry Jaspis, Katrilli-klubi, Reitkallin Ry ja Ry Vehka

LAPIN LÄÄNIN RAITTIUSPIIRI
Ry Turva

OULUN RAITTIUSPIIRI
Kerälän Sr ja Ry Onnela
POHJANMAAN RAITTIUSPIIRI
Ry Kevään Toivo, Ry Kipinä XXII, Ry Korven Vesa ja Töysän Ry

POHJOIS-SAVON RAITTIUSPIIRI
Iisalmen Rs Sarastus, Kuopion Rs ja Räsälän Ry

PÄIJÄT-HÄMEEN RAITTIUSPIIRI
Heinolan Ry, Ry Säde I ja Sysmän Ry

SATAKUNNAN RAITTIUSPIIRI
Harjavallan Ry, Länsi-Porin kristillinen Raittiuskilta, Raittiusliitto Alpha ja Porin Raittiuskeskus

UUDENMAAN RAITTIUSPIIRI
Helsingin Raittiuskeskus, Porvoon Rs ja Revers-Sun

VARSINAIS-SUOMEN RAITTIUSPIIRI
Kuusiston Rs Keko, Mynämäen Tarvaisten Ry, Nousiaisten Ry, Rs Kasvi I, Ry Sarastus II, Ry Taimi II ja Salon Ry

5.6. Raittiuden Ystävien kannatusjäsenet, jäsenyhteisöt ja valtakunnalliset jäsenyhdistykset

Yksityiset henkilöt: 4

Kannatusjäsenet: Terveyspalvelut Sympatikus Oy

Kristillinen Terveys- ja Raittiusjärjestö
Raittiuden Ystävien Urheiluliitto

Sinuli ry: Sininuorisoliiton piirijärjestöt: Keski-Suomen Sininuorisopiiri, Satakunnan Sininuorisopiiri, Sininuorisoliiton Pohjanmaan piiri

Valtakunnallinen Raittiusseura

5.7. Raittiuden Ystävien jäsenyydet muissa järjestöissä vuonna 2018

Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry
Hyvinvointialan liitto ry

⁴⁴ STEA 8.11.2018 *Katsaus STEAn yleisavustuksista julkaistu* <https://www.stea.fi/-/stea-katsaus-yleisavustuksista> [14.2.2019].

Kansalaisareena ry
Kansainvälinen IOGT (liitännäisjäsen)
Kansainvälinen Terveyskasvatusliitto
Maito ja Terveys ry
NGR Nordiska Godtemplarrådet
OK Sivis ry
Pohjola-Norden
SOSTE Suomen Sosiaali ja terveys ry
Suomen Harrastajateatteriliitto ry
Suomen Kotiseutuliitto ry
Suomen YK-liitto
VAK ry